

Reetta Kosunen

Kajaanin kulttuurirastit – Moodle-kurssi matkailunopiskelijoille

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutusohjelma
Syksy 2012

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma
Tekijä Reetta Kosunen	
Työn nimi KAJAANIN KULTTUURIRASTIT – Moodle-kurssi matkailunopiskelijoille	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot	Ohjaaja Pekka Oikarinen
	Toimeksiantaja Kajaanin Ammattikorkeakoulu
Aika Syksy 2012	Sivumäärä ja liitteet 43 + 7
<p>Opinnäytetyön tuote on Kajaanin kulttuurirastit, joka on tehty Kajaanin Ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelmalle. Pääasiallisesti Kajaanin kulttuurirastit -kurssi on suunnattu matkailun opiskelijoille, mutta kurssin suorittaminen ei kuitenkaan edellytä matkailualan opintoja, joten minkä tahansa alan opiskelija voi sen suorittaa. Opinnäytetyön tarkoituksena on saada opiskelijat tutustumaan Kajaanin kulttuuritarjontaan.</p> <p>Kurssi on toteutettu Internetissä Moodle-kurssina, jolloin sen suorittaminen ei ole sidottuna tiettyyn lukukauteen tai jaksoon. Kun opiskelija on kirjautunut kurssille, hänen on ensin ratkaistava 12 + 5 tehtävää, joista 12 on laajempaa tutkimuskohdetta ja viisi muuta sisältää kuva-arvoitukset patsaista tai rakennuksista. Kun opiskelija on suorittanut tehtävät, hänen tulee tehdä vastauksista Powerpoint-esitys pdf-muodossa, jonka hän palauttaa Moodleen. Lisäksi hän pitää kirjaa paikkojen sijainnista kartan avulla, joka myös palautetaan Moodleen. Kun kaikki tehtävät on palautettu, ”jälkiriukana” opiskelija saa tehdä Todellinen kajaanilainen –testin.</p> <p>Idea opinnäytetyötuotteeseen saatiin vaihto-opiskelu aikana syksyllä 2010 Northern Michigan University:ssä olleelta kurssilta, jossa yhtenä kurssitehtävänä oli samankaltainen tehtävä. Opinnäytetyöprosessi aloitettiin keväällä 2011, jolloin idea esiteltiin opinnäytetyökoordinaattorille. Tuotteen suunnittelutyö toteutettiin vuosina 2011 – 2012 ja tuote valmistui syksyllä 2012. Myös opinnäytetyön teoria valmistui syksyllä 2012.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään kulttuurin käsitettä yleisesti ja lisäksi määritellään korkeakulttuuri, populaarikulttuuri sekä urheilukulttuuri. Matkailun termistöä käydään läpi kulttuurimatkustaminen, kulttuuriympäristö ja kulttuurimatkailutuote. Tuote sijoittuu Kajaaniin, joten opinnäytetyössä on kappale, jossa käsitellään Kajaanin historiaa ja kulttuuritaustoja. Teoriaosuudessa käydään myös Kajaanin kulttuurin nykytila ja erilaiset kulttuurituotteet ja –kohteet läpi. Opinnäytetyön tuote on rakennettu virtuaaliselle oppimisalustalle.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Kulttuuri, kulttuurimatkustaminen, Kajaani, Moodle
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☐ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School School of Tourism	Degree Programme Tourism
Author Reetta Kosunen	
Title Cultural Scavenger Hunt in Kajaani – E-Learning Course for Tourism Students	
Optional Professional Studies Final thesis	Instructor(s) Pekka Oikarinen
	Commissioned by Kajaani University of Applied Sciences
Date Autumn 2012	Total Number of Pages and Appendices 43 + 7
<p>The subject of the thesis is Cultural Scavenger Hunt in Kajaani which is an e-learning course. The course was made mainly for tourism students in the Kajaani University of Applied Sciences, but the assignments do not require tourism studies to pass this course. The purpose of the Hunt is to get students explore different kinds of cultural places and products in Kajaani.</p> <p>The Cultural Scavenger Hunt is an Internet based Moodle course that is open all year around for students and they can start it at any time of their studies. The course includes twelve larger cultural assignments and five picture riddles about statues and buildings in Kajaani. In one assignment that is related to these above mentioned ones a student needs to keep record where the cultural places are in Kajaani. The tool for this assignment is a map, which the student will create. When all the assignments are completed, the student creates a PowerPoint – slide show and returns that in Pdf format to the Moodle. The icing on the cake is the Test “How True a Kajaani Resident You Are” that the student can do after returning the assignments.</p> <p>The idea for this thesis originates from the Michigan University where one course had the same kind of assignment for local students. The process of the thesis was started in spring 2011 when the thesis coordinator accepted the idea. The plan for the thesis was drafted during 2011 – 2012 and the product was ready in October 2012. The theory was written mainly during the autumn 2012.</p> <p>The theory part of the thesis deals with culture in general and some subcultures. The theory part also includes terminology concerning cultural traveling, cultural product as a part of traveling and culture environment. As the product is placed in Kajaani there is some information about the history of the town and the situation of the present. In addition, one section in the thesis introduces e-learning in theory and how it is used as a learning methods.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Culture, culture based traveling, Kajaani, Moodle
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☐ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	1
2 MITÄ KULTTUURI ON?	2
2.1 Kulttuurin määritelmä	2
2.1 Kulttuurin eri muodot	3
3 KULTTUURI JA MATKUSTAMINEN	6
3.1 Kulttuurimatkustaminen	6
3.2 Kulttuuriympäristö	8
3.3 Kulttuurimatkailutuote	9
4 KAJAANIN KULTTUURIKENTTÄ	12
4.1 Kajaanin historia esihistoriasta nykypäivään	12
4.1.1 Kajaanin linna, Pietari Brahe ja Aleksanteri I	12
4.1.2 Elias Lönnrot ja Eino Leino	14
4.1.3 Kajaanin sivistäminen ja teollistuminen	16
4.1.4 Suomen itsenäisyyden alkuaikaa ja nuori UKK	17
4.1.5 Talvi- ja jatkosota	18
4.1.6 Jälleenrakennusaika ja oma varuskunta	20
4.1.7 Kajaanin kulttuurielämän kehittyminen	21
4.1.8 Kajaanin kaupunki ja kulttuurin tilanne 2012	21
4.2 Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia	22
4.3 Tuotteessa käytetyt Kajaanin kulttuurikohteet	24
5 VIRTUAALINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ	30
6 KAJAANIN KULTTUURIRASTIT – KURSSIN ESITTELY	33
6.1 Tuotteen toimintaperiaate	34
6.2 Tuotteen tekemisen vaiheet	36
6.3 Tuotteen arviointi	38

7 POHDINTA	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Taide tarvitsee avaimia.” Lauri Järvillehto.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on saada opiskelijat tutustumaan Kajaanin kulttuuritarjontaan. Opinnäytetyön tuote on Kajaanin kulttuurirastit, jonka on tilannut Kajaanin Ammattikorkeakoulu matkailun koulutusohjelmalle. Tuotetta tullaan käyttämään osana Suomalaisuuden kurssia ja mahdollisesti myös opiskelijoiden ensimmäisen vuoden aikana osana Oppijana ammattikorkeakoulussa -kurssia. Pääasiallisesti Kajaanin kulttuurirastit -kurssi on suunnattu matkailualan opiskelijoille. Kurssin suorittaminen ei kuitenkaan edellytä matkailualan opintoja, joten minkä tahansa alan opiskelija voi sen suorittaa.

Opinnäytetyön kirjallinen osuus sisältää teoriaa kulttuurista yleisesti ja eri alakulttuureista, kulttuurimatkustamisesta sekä kulttuurimatkailutuotteesta. Lisäksi opinnäytetyössä on tietoa Kajaanista, sen historian vaiheista ja kulttuurin nykytilasta. Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi tarkemmin myös tuotteessa olevia kajaanilaisia kulttuurikohteita. Opinnäytetyön tuote on rakennettu virtuaaliselle oppimisolustalle, jota käsitellään teoriaosuuden viidennessä luvussa.

Itse tuote, Kajaanin kulttuurirastit, on avattu viimeisessä luvussa ennen pohdintaa. Luku käy läpi aina tuotteen ideasta tuotteen arvioimiseen asti, kuinka tuote on kehittynyt prosessin aikana ja mihin lopputulokseen siinä päästiin.

2 MITÄ KULTTUURI ON?

Opinnäytetyön tuote on Kajaanin kulttuurirastit, joten on aluksi hyvä määritellä, mitä kulttuuri tarkoittaa. Tämän vuoksi tässä kappaleessa paneudutaan ja määritellään kulttuuri käsitteenä ja mitä se pitää sisällään. Lisäksi alakappaleissa käydään pintapuolisesti kolmea opinnäytetyön tuotteessa olevaa kulttuurilajia.

2.1 Kulttuurin määritelmä

Kulttuuri on määritelty eri yhteyksissä hiukan eri tavalla ja näkökulmasta riippuen voi sen määritellä suppeasti tai laaja-alaisesti. Kulttuurin perusmääritelmänä pidetään Sir Edward Burnett Tylerin määritelmää vuodelta 1871:

”Kulttuuri on koko se moninaisuus, joka muodostuu tiedoista, uskomuksista, taiteesta, moraalista, laeista, tavoista ja kaikista mistä elämänjärjestykseen ja tottumuksiin liittyvistä seikoista, jotka ihminen on omaksunut yhteisön jäsenenä”. (Heikkinen 1998, 11.)

Edvard Hall taas määrittää kulttuurin lyhyesti viestinnäksi. Hänen mielestään kulttuuri opitaan viestimällä toisten ihmisten kanssa ja sitä myös ylläpidetään ja siihen vaikutetaan sitä kautta. Henkilön kulttuuritausta määrittää myös tavan havainnoida ja reagoida eri asioihin. Ronald Wardhaugh taas painottaa kulttuurin heijastumista jokapäiväisiin valintoihimme ja kulttuuri on määritelty tietotaidoksi, jolla me pärjäämme jokapäiväisestä elämästä. Tätä tietotaitoa tarvitsemme esimerkiksi keskusteluissa toisten ihmisten kanssa. Kulttuuritutkijoiden keskuudessa kulttuuri määritellään myös niin, että se pitää sisällään ne ratkaisut ja toimintatavat, joita ihmiset ovat luoneet ja kehittäneet pärjätäkseen ympäristönsä kanssa. (Salo-Lee, Malmberg & Halinoja 1996, 6 – 7; Heikkinen 1998, 11.)

Kulttuuria on myös kuvattu jäävuori-metaforalla, jossa ilmenemismuodoista näkyvillä on vain murto-osa ja loput on pinnan alla piilossa. Yleisesti luetellen kulttuurista ”pinnan yläpuolella” ovat esimerkiksi kieli, ruoka, vaatetus sekä käytöstavat. Nämä kaikki ovat suhteellisen helposti opittavissa olevia asioita. Kuitenkin suurin osa on piilossa, jopa niin että kulttuurin jäsenetkään eivät sitä välttämättä tunnista. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa viestintätyyli, arvot, normit ja uskomukset. (Salo-Lee, ym. 1996, 7.)

Koska kulttuuri-sana on monimerkityksellinen, on suositeltavaa käyttää kulttuuri-sanaa silloin kun puhutaan ryhmistä eikä yksilöistä. Yksilö voi kuulua kulttuuriltaan useampaan eri ryhmään, joilla on erilainen kulttuuri: kotona, koulussa, töissä ja harrastuksissa. Kulttuurista puhuttaessa tulisi muistaa myös alakulttuurien merkitys. Alakulttuureja on lukuisia, ja se tuottaakin jossain tapauksissa ongelmia niitä määriteltäessä. Tässä opinnäytetyössä määritellään vain yleisiä alakulttuureita sekä pääasiassa niitä, jotka opinnäytetyön tuotteen tekemiseen ovat tarpeen. (Salo-Lee, ym. 1996, 7 – 9.)

1970- ja 1980-luvulla kaupallinen tuotanto, kuten televisiotuotanto, elokuvat ja musiikki, alettiin liittää myös kulttuuriin (Smith 2009, 151).

2.1 Kulttuurin eri muodot

Euroopan Unionin tiedonannoissa kulttuurin käsite sisältää korkeataiteen, jota ovat muun muassa teatteri, kuvataiteet, ooppera ja baletti. Lisäksi tiedonannot hyväksyvät myös populaarikulttuurin, mutta silti vahvistetaan jakoa korkeaan ja matalaan kulttuuriin. Kulttuurilla tarkoitetaan pääasiallisesti taidetta, mutta esteettisen puolen lisäksi siihen lisätään tiede, teknologia, urheilu, talous, politiikka sekä työ- ja arkielämä. Seuraavassa osiossa on määritelty korkeakulttuuri, populaarikulttuuri ja urheilukulttuuri. (Möttönen 1998, 26 – 27).

Korkeakulttuuri

Yleisesti korkeakulttuuriksi luetaan teatteri, kuvataiteet, baletti, ooppera ja kamarimusiikki. Korkeakulttuuria pidetään eliitin ylhäältä määrittelemänä instituutiona ja se on vastakulttuuria populaarikulttuurille (Ojala 2009, 18).

Populaarikulttuuri

Sana populaari tulee latinankielisestä sanasta *populus*, joka tarkoittaa kansaa tai joukkoa. Kuitenkaan populaarikulttuurin määritelmä ei ole vakio, vaan se muuttuu aina yhteiskunnan muuttuessa. Tämän vuoksi sitä ei voi määritellä yksiselitteisesti. Populaarikulttuurin ensimmäinen tarkoitus on kuvastaa kansankulttuuria, jonka juuret johtavat 1800-luvun taitteeseen. Tuolloin sivistysporvaristo huomasi tavallisesta kansasta viisauden ja alkuperäisyyden läh-

teen. Nousevaan nationalismin aatteeseen sopi hyvin kansankulttuuri, jota talonpojat ja älymystö käyttivät taistelussaan kansallisen vapauden puolesta. Toinen merkitys käsitteelle muodostui modernin yhteiskunnan rakennemuutoksen ja työväenkulttuurin myötä 1800-luvun puolessa välissä, jolloin kansankulttuurilta vietiin pohja. Yhteiskuntaluokat eriytyivät, ja se korosti työväenkulttuurin itsenäisyyttä. Porvarillisen korkeakulttuurin vierelle pyrittiin luomaan rinnakkaiskulttuuria, jonka kautta tuotiin esiin työväestön taiteelliset pyrkimykset. (Ojala 2009, 17.)

Populaarikulttuurilla tarkoitetaan pääasiallisesti kulttuuria, joka on saavuttanut suuren yleisön tai laajan suosion erotuksena pienen yleisön korkeakulttuurisesta taiteesta. Populaarikulttuuri katsotaan olevan huonompaa ja alempiarvoisempaa kuin korkeakulttuuri, pahimmillaan kriitikot ovat arvostelleet populaarikulttuurin roskakulttuuriksi. Sen on katsottu olevan rahvaanomaista ja edustavan moukkamaista makua. Erityisesti 1920 – 1970-luvuilla tämän tapainen näkemys oli yleinen, jolloin massakulttuuria muutenkin kritisoitiin. Populaarikulttuuria ei kuitenkaan voida määritellä massakulttuuriin kuuluvaksi, koska itse asiassa se pyrkii olemaan vastavoima hallitsevaa massakulttuuria kohtaan. (Ojala 2009, 17.)

Kolmantena määritelmänä populaarikulttuurista käytetään myös määritelmää mediakulttuuri. Etuliitteen ”populaari” ei enää liitykään kansaan tai ihmisiin, vaan se käännetäänkin sanoilla suosittu ja monien pitämä, ”popular”. Mediakulttuuri muotoutui 1900-luvulla, kun elokuva, radio, televisio ja video yleistyivät ja niiden vaikutuksesta muotoutui kaikki yhteiskuntaluokat saavuttava populaarikulttuuri. (Ojala 2009, 17 – 18.)

Populaarikulttuurissa tulee esille kansan omat makutottumukset ja tarpeet ja sitä pidetään arvokkaana kansankulttuurina. Populaarikulttuuria on myös kritisoitu siitä, että se ei ole todellisen elämän kuvausta vaan se vie kuvauksellaan siitä juuri pois päin. Toisaalta populaarikulttuuria pidetään aikakautensa peilinä, joka heijastaa ajan ongelmia ja puutteita. Mitä suosittumpi populaarituote on, sitä voimakkaammin ja laaja-alaisemmin se toimii vastauksena ajan puuteisiin, pelkoihin ja toiveisiin. Populaarikulttuuri on koko ajan liikkeessä ja sen merkitystä ei täysin voi yksiselitteisesti määritellä. Jokainen kulttuuria kuluttava näkee ja kokee merkitykset omalla tavallaan. (Ojala 2009, 18.)

Urheilukulttuuri

Aivan kuten taiteissa, urheilukulttuurinkin jokainen kokee omalla tavallaan. Timo Simonen kirjoittaa *Urheilun Maailma*-lehdessä 16/2009, että urheilukulttuuri on tekoja urheilun arjessa, joiden kautta tulee esille muitakin tavoitteita tuloksien lisäksi. Urheilu on hänen mielestään upea väline ihmisyyden korostamiseen ja suvaitsevuuuden lisäämiseen. Urheilun arvo ei ole siis vain pelkissä tuloksissa, vaan myös urheilussa mukana olevien ihmisten teoissa, joilla he saavat muutkin ihmiset innostumaan. (Simonen 2009.)

Liikunta- ja urheilukulttuurin ääripäinä voidaan pitää terveysliikuntaa ja huippu-urheilua. Liikuntakulttuuri ja urheilukulttuuri ovat usein itsenäisiä kokonaisuuksia, mutta joiltain osin ne limittyvät keskenään. Kulttuuriin on sisäisen kehityksen lisäksi vaikuttaneet yhteiskuntarakenteen muutos, väestönkehitys ja elinympäristön teknistyminen. (Kokkonen 2010.)

Urheilutapahtumat ovat yksi tapa, jolla urheilukulttuuria kehitetään. Suomessa järjestetään vuosittain lukuisia erilaisia urheilutapahtumia, niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Lisäksi Suomessa järjestetään kansainvälisesti arvostettavia kilpailuja, muun muassa Jääkiekon Maailman mestaruuskisat keväällä 2012. Näihin tapahtumiin sisältyy paljon kulttuuria edistäviä elementtejä. Esimerkiksi vuoden 2009 Taitoluistelun Euroopan mestaruuskisat tarjosivat katsojille menestyksen lisäksi taiteellisia elämyksiä. Kisa-areenoilla sekä katsomoissa tapahtumiin osallistuneet henkilöt todennäköisesti muistavat paremmin tapahtuman tunnelman ja sen, että tapahtuma on koettu yhdessä sen sijaan, että muistettaisiin kilpailujen tulokset. (Simonen 2009.)

3 KULTTUURI JA MATKUSTAMINEN

Pääsääntöisesti Kajaanin kulttuurirastit –tuote on luotu matkailun opiskelijoita silmällä pitäen, kuitenkin niin, että muidenkin alojen opiskelijat voivat kurssin suorittaa. Näin ollen opinnäytetyön teoriaosuuteen on hyvä sisällyttää myös osuus kulttuurimatkustamisesta, koska opinnäytetyön tuotteessa käydään läpi kajaanilaisia kulttuurituotteita, joita käytetään myös kulttuurimatkailutuotteina. Lisäksi opiskelijat voivat hyödyntää Kajaanista oppimiaan tietoja tulevissa ammateissaan. Seuraavissa osioissa on pyritty avaamaan kulttuurimatkustamisen, kulttuuriympäristön ja kulttuurimatkailutuotteen käsitteitä.

3.1 Kulttuurimatkustaminen

Kulttuurimatkustamisen, niin kuin kulttuurinkin, määrittelemisen on hankalaa. Kulttuurimatkailun käsite on laaja ja itse kulttuurimatkailu menee päällekkäin muiden matkailun osa-alueiden kanssa. Kuten jo kulttuurin määrittämisen kohdalla huomattiin, kulttuuri on kaikkea, mitä ihminen on luonut, ja sen mukaan kaikki matkailu, jossa matkailun syynä tai sisältönä on jokin ihmisen luoma asia, oli se sitten fyysinen asia tai koettava tapahtuma, on kulttuurimatkailua. (Lacman & Verhelä 2003, 161; Richards 2007, 2.)

Kulttuurimatkailun muodollinen määritelmä sanoo kulttuurimatkailun olevan matkustamista normaalin asuinalueen ulkopuolelle päämääränä jokin erityinen kohde, esimerkiksi museo, kulttuuriperintökohde, taiteellinen esitys tai festivaali. Kulttuurimatkustamisen käsitteellisen määritelmän mukaan taas ihmiset matkustavat oman normaalin asuinalueensa ulkopuolelle erilaisten kulttuuristen tuotteiden perässä, koska he haluavat kokea jotain uutta sekä kerätä uutta tietoa ja näin tyydyttää kulttuurista tarvettaan. Toisaalta nämä määritelmät eivät ota huomioon kulttuuria elämäntapana. Kahta edellistä käsitettä voidaan siis vielä tarkentaa: matkan tarkoitus ei välttämättä ole vain historiallisen kulttuuriattraktion kokeminen vaan myös sen ajan ihmisten elämäntavan kokeminen. Kuitenkin elämäntavan kokeminen voi jäädä heikoksi kuvaksi lyhyen viiptymän vuoksi. (Smith 2009, 16; Christou 2005, 6.)

Ennen kulttuurimatkustaminen oli vain korkeakulttuurin kokemista ja ainoastaan ”kultturellit” ihmiset pystyivät harrastamaan sitä. Nykyään kulttuurimatkustamisen kohteeksi hyväksytään myös, aivan kuten kulttuurin käsitteeseen, populaarikulttuuri, urheilu, elävän kulttuuri-

perinnön kokeminen nostalgian muodossa sekä jokapäiväisen elämän kokeminen paikallisessa yhteisöissä. (Lacman & Verhelä 2003, 161; Richards 2007, 2.)

Kulttuurimatkustuksen voimavaroja ovat Suomen matkailunedistämiskeskuksen (MEK) mukaan kaikki ihmisten aikaansaama ja muokkaama, käsityöt, historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, maut, kieli, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyyli, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinossa (Kulttuurimatkailun kehittämissstrategia kansainvälisille markkinoille 2009 – 2013, 5.)

Ihmiset voivat siis matkustaa johonkin tiettyyn kohteeseen nähdäkseen kuuluisan museon tai nähtävyyden, esimerkiksi Pinaan katsomaan Pisan kaltevaa tornia tai Pietariin kokemaan Eremitaasin taideteokset. Myös kuuluisan musikaalin esitykseen voidaan varta vasten matkustaa. Kulttuurimatkustaminen on antanut myös sellaisille alueille mahdollisuuden, joka ei olisi mahdollisesti niin houkutteleva perinteisten matkailun vetovoimatekijöiden puutteen vuoksi. Tällöin kokemus yleisesti sisältää vierailua uskonnollisissa paikoissa, erilaisten käsityöiden tutkimista ja ostamista sekä kulttuuriin liittyviä esityksiä, kuten esimerkiksi kansantansseja. (Christou 2005, 5; Lacman & Verhelä 2003, 163.)

World Tourism Organization (WTO) on määritellyt kulttuurimatkustamisen taas seuraavasti: Ihmiset liikkuvat erilaisten motivaatioiden vuoksi, kuten opintomatkaille, kokemaan esittävää taidetta ja muita erilaisia kulttuurisia kierroksia. Lisäksi kulttuurimatkustuksen piirissä ovat matkustaminen festivaaleille ja muihin kulttuuritapahtumiin, vierailut kulttuurikohteisiin ja monumenteille sekä matkustusta opiskelemaan luontoa, kansanperinnettä ja taidetta tai tutustumista pyhiinvaelluspaikkaan. (Christou 2005, 7.)

Kulttuurimatkustaminen on kasvattanut suosiotaan 1980-luvulta lähtien. Kulttuurin merkitys matkustusmotiivina on kasvanut, vaikka se on ollut osana matkailupalveluiden tuotantoa niin kauan kuin matkailua on ollut vapaa-ajan aktiviteettina. Kiertomatkailu on noussut toiseksi suosituimmaksi tavaksi matkustaa rantalomien jälkeen. Yksi seuraus tähän on hyväkuntoisten eläkeläisten halu käyttää vapaa-aikaa matkustamiseen ja halu käyttää rahaa erilaisiin luksus-tuotteisiin ja muun muassa kulttuuriin. Iän karttuessa kulttuurin ja historian mielenkiintokin on kasvanut. Toinen kulttuuria kuluttava ryhmä on korkeasti koulutetut ihmiset, he matkustavat enemmän ja ovat kiinnostuneet taiteista sekä kulttuurista. Kulttuurimatkustamisen lisääntymiseen ovat myös vaikuttaneet ihmisten hyvä tulotaso, helppo liikkuminen hyvien yhteyksien vuoksi ja tietenkin lisääntynyt vapaa-aika. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 27 – 28; Lacman & Verhelä 2003, 161, 163.)

Kulttuurimatkustamisen nousevana trendinä on paikallisen, alueellisen ja kansallisen historian sekä kulttuurin kokeminen. Se nähdään osana oman kansallisidentiteetin etsintää ja arjen tasapainottamista sekä rentoutumista taiteiden parissa. Myös nostalgian tunteminen matkakohteen määrittelyyn riittää: ”Matkustan lapsuuden maisemiin.” Tätä aatetta tukevat myös erilaiset paikalliset ruokalistat, esimerkiksi Kainuussa tarjottava Kainuun Menu. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 28; Lacman & Verhelä 2003, 163.)

Matkailijat ovat myös alkaneet kiinnostumaan luovasta matkustamisesta (Creative Tourism), jossa matkustaja pääsee kokeilemaan erilaisia paikallisia kulttuuriaktiviteetteja, kuten esimerkiksi maalausta, valokuvaamista, käsitöitä, tanssimista ja ruuanlaittoa. Luovan matkustamisen kohteissa matkustaja ei ole passiivinen kulttuurin kokija, niin kuin normaalissa kulttuurimatkustamisessa, vaan hän on enemmän vuorovaikutuksessa paikkaan ja ihmisiin. Lisäksi matkailijat pääsevät lomansa aikana mahdollisesti oppimaan uusia taitoja ottaessaan osaa erilaisiin työpajoihin. (Smith 2009, 16, 145, 158.)

Myös matkustaminen kirjoista, televisiosta ja elokuvista tuttuihin kaupunkeihin voidaan lukea kulttuurimatkustamiseksi. Esimerkiksi New Yorkissa on mahdollisuus osallistua suosittuun Sinkkuelämä –televisiosarjan (Eng. Sex and the City) kiertokäynnille tai Itävallan Salzburgissa Sound of Music –musikaalin kiertokäynnille. Tämän tapaisilla kiertokäynneillä turistit pääsevät vierailemaan kirjan, elokuvan tai tv-sarjan kuuluisilla kohtauspaikoilla. Tämän tyyppinen matkustaminen on ollut hyvin suosittua, joten jopa VisitBritain on valmistanut elokuvakartan (Movie Map), jossa on listattu erilaisten elokuvien ja tv-sarjojen kohtauspaikkoja Iso-Britanniassa. (Smith 2009, 162.)

3.2 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristö on maisemallinen aluekokonaisuus, johon lukeutuvat rakenteet, rakennukset, tyyliuunnat ja maankäytönmuodot. Kulttuuriympäristö on kulttuuriperinnön aineellinen osa. Tätä maisemaa täydentävät väestö tapoinen ja toimintoineen muun muassa elinkeinoilla, pukeutumisella, perinteillä ja juhlilla. Vetovoimaisen kulttuuriympäristön synnyssä ovat vaikuttaneet menneisyyttä kuvaava nostalgia, jota antimodernismi, kansallisromantiikka ja rousseaulainen ”takaisin luontoon” -ajattelu on voimistanut. Historiallinen, museoitu kult-

tuuriympäristö onkin ollut matkailun peruspilareita matkailun alkuaajoista lähtien. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 57; JOY 2010.)

Kulttuuriympäristö on yksi vetovoimatekijöistä ja se tuo alueelle matkailijoita, jolloin sitä on syytä suojella ja tilanteen mukaan sopeuttaa matkailuun sopivaksi. Vaikka kulttuuriympäristö näyttää vanhalta, se on kuitenkin jotain uutta. Kulttuuriympäristö on yksi osa kulttuurituotantoa, joka tuo esiin vanhaa aikaa nykypolville. Ne ovat kuin aikakapseleita, joihin on pakattu historiallisia muistoja nykypäivän ihmisille. Parhaassa tapauksessa kulttuuriympäristöjä on alettu aktiivisesti suojelemaan ja entisöimään, jolloin toimet ovat voineet pelastaa arvokkaita kohteita rapistumiselta. (Vuoristo 1998, 216; Smith 2009, 79 – 80.)

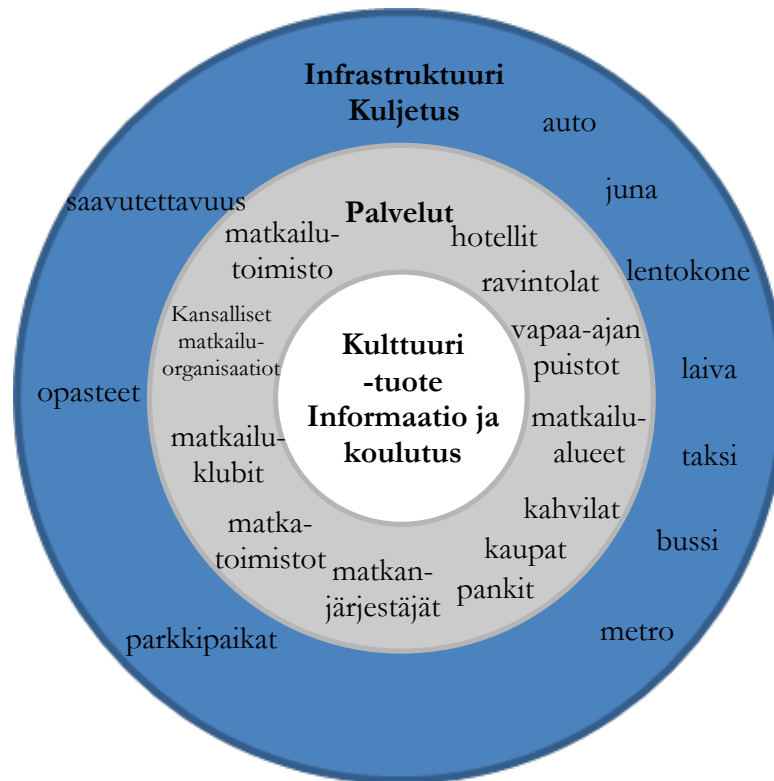
Matkailu on myös elvyttänyt vanhoja tapoja ja traditioita, kun vierailijoiden mielenkiinto niitä kohtaan on kasvanut. Näin on käynyt esimerkiksi perinteisen taiteen, käsitöiden ja kotiteollisuuden aloilla. Kulttuuriympäristö ja kulttuuriperintökohteet antavat myös uuden mahdollisuuden hiljentyville talousalueille. Muun muassa entisiin tuotantolaitoksiin perustetaan sen historiasta ja toimialasta kertovia museoita. (Vuoristo 1998, 216; Smith 2009, 80.)

Uhanalaisiksi katsottujen kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden suojelemiseksi on perustettu UNESCON maailmanperintöluettelo, joka karttuu vuosittain erilaisista kulttuuriperintökohteista. Päästäkseen UNESCON listalle kulttuurikohteen tulee olla inhimillisen luovuuden mestariteos tai poikkeuksellisen merkittävä todiste olemassa olevasta tai jo hävinneestä kulttuurista. Kohde voi olla historiallista aikakautta kuvaava rakennus tai rakennelma. Rakennelma voi myös kuvastaa perinteistä, kulttuuriin kuuluvaa asutusta. Luonnonperintökohde taas voi olla maapallon historiaa kuvaava kehitysvaihe, käynnissä oleva ekologinen tai biologinen muutos, ja se voi myös olla poikkeuksellisen kaunis maisema tai jonkin uhanalaisen eläimen elinympäristö. Suomessa näitä molempia kohteita on yhteensä seitsemän, kulttuuriperintöä kuvaavia kuusi ja yksi luonnonperintökohde. (OKM 2012.)

3.3 Kulttuurimatkailutuote

Kulttuurituote, esimerkiksi monumentti, museo tai kulttuuritapahtuma, ei yksinään ole matkailutuote. Se tarvitsee tuekseen suuren määrän erilaisia palveluita. Hyvin yksinkertainen määritelmä kulttuurimatkailutuotteelle on nähtävyyks+kuljetus+majoitus. Kulttuurimatkailutuotteesta on löydettävissä nämä kolme päätasoa ja niiden alta muita tukiosia. Seuraavasta

kuviosta, joka on karkea esitys kulttuurimatkailutuotteen eri tasoista ja niiden sisällöistä, on huomattavissa, kuinka paljon erilaisia asioita kulttuurimatkailutuote pitää sisällään. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 28 – 29.)

Kuvio 1: Käännös. Kulttuurimatkailutuote. (Munters, W. & Freund de Klumbis, D. Culture as a component of the hospitality product. 2005, 30.)

Kuten kuviosta voi nähdä, kulttuurimatkailutuote on kolmikerroksinen, jonka ytimessä on itse kulttuurituote ja siihen liittyvä informaatio ja koulutus. Toisella tasolla ovat erilaiset palvelut ja kolmannella infrastruktuuri ja kuljetus. Kulttuurimatkailutuotteen kaksi ylintä tasoa ovat yleensä erillään itse ydintuotteesta ja ne on tuotettu muiden kuin kulttuurituottajan toimesta. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 29.)

Kulttuurimatkailutuotteen ytimen muodostavat kulttuurituote ja siihen läheisesti liittyvät kulttuuripalvelut, kuten informaatio ja koulutus. Nämä palvelut täydentävät itse ydintuotetta sekä liittyvät siihen läheisesti ja ovat yleensä tuotettu kulttuurituotteen tuottajan toimesta. Esimerkiksi museot ja museoissa oppaiden jakama informaatio lukeutuu tähän kategoriaan. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 29.)

Kulttuurimatkailutuotteen toinen taso pitää sisällään yleiset matkailupalvelut, joihin luetaan matkailuorganisaatiot, matkatoimistot, kansalliset matkailuorganisaatiot, matkailukerhot ja matkanjärjestäjät. Lisäksi tälle tasolle kuuluvat matkailualueet, hotellit, ravintolat, kahvilat, kaupat ja pankit. Nämä ovat niin sanottuja tukitoimintoja, jotka mahdollistavat ihmisten viihtymisen paikkakunnalla pidempään. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 29.)

Kulttuurimatkailun ylimmälle eli kolmannelle tasolle kuuluvat kuljetus ja infrastruktuuri. Nämä sisältävät kulttuurimatkailutuotteen saavutettavuuden, paikanpäälle osoittavat opasteet ja lähistöllä olevat parkkipaikat. Lisäksi kuljetusvälineiksi on lueteltuna yksityiset ja yleiset kulkuvälineet, kuten auto, juna, bussi, laiva, lentokone, taksi ja metro. Nämä tuotteet ja tuottajat mahdollistavat matkailijoiden saavuttaa itse ydintuote ja ovat näin ollen tärkeässä roolissa. (Munters & Freund de Klumbis 2005, 29.)

4 KAJAANIN KULTTUURIKENTTÄ

Jotta paikkakunnan kulttuuria ja sen taustoja ymmärtäisi, pitää tietää jotain alueen historiasta. Sen vuoksi tämän luvun aluksi käydään läpi Kajaanin historiaa ja kulttuurielämän muotoutumista. Myös Kajaanin nykytilannetta tarkastellaan viimeisessä kohdassa. Luvun lopussa tarkastellaan tuotteessa käytettyjä kajaanilaisia kulttuurikohteita.

4.1 Kajaanin historia esihistoriasta nykypäivään

Kajaanin ja Kainuun vanhimmat asukaslöydöt ovat noin 7000 – 8000 vuotta vanhoja, mutta esihistoriallisella ajalla asukkaita oli vähän. Tuon ajan ihmiset Kajaanissa ja Kainuussa olivat yleensä metsästäjiä. Rautakaudella 500 eKr. – 1300 jKr. asutus vahvistui jonkin verran suomalaissukuisista asukkaista. Vuoden 1323 Pähkinäsaaren rauhassa alue siirtyi Novgorodin omistuksiin, mutta se ei estänyt karjalaisia, liminkalaisia ja hämäläisiä tulemasta alueen rikkaille metsästyks- ja kalastusmaille. Lisäksi alueelle tuli lappalaisia, ja tästä merkinä ovat useat lappi-alkuiset paikannimet Kainuussa. (Heikkinen 1998, 16; Heikkinen 2004, 32.)

Lappalaiset kuitenkin joutuivat väistymään, kun savolaiset uudisasukkaat löysivät Kainuun maisemat 1500-luvun puolivälissä. Tätä muuttoliikettä tuki Ruotsin kuninkaaksi noussut Kustaa Vaasa tarjoamalla verovapautta alueelle muuttaville talonpojille. Tästä aluevaltauksesta eivät venäläiset kuitenkaan pitäneet ja siitä seurasi vuosikymmeniä kestäneet rajakahakat ja sodat, joissa kuoli paljon uudisasukkaita ja vienankarjalaisia. Rappasota, Pitkä viha- tai 25-vuotinen sota -nimellä tunnetun sodan aikana Kainuun asutus tuhottiin lähes täysin. Vuonna 1585 Kainuu pyyhittiin kokonaan pois kirjoista surmattuna ja tuhottuna alueena ja liitettiin Limingan pitäjään vuoteen 1599 asti. Ruotsin kuningas Kaarle IX määräsi vuonna 1597, että Oulujärven ympäristö oli asutettava uudelleen ja lupasi uudisasukkaille kuuden vuoden verovapauden ja linnan rakentamisen Kajaaniin. (Heikkinen 1998, 16; Heikkinen 2004, 32 – 37.)

4.1.1 Kajaanin linna, Pietari Brahe ja Aleksanteri I

Kuninkuutensa alkuaikana, vuoden 1598 jälkeen, Kaarle IX halusi hyökätä Pohjois-Venäjälle ja Jäämeren rannikolle saadakseen Arkangelin kaupan alaisuuteensa. Lisäksi hän halusi rauhoittaa itärajan 25-vuotisen sodan jälkeen, jolloin alue oli kärsinyt pahoista tappioista. Kaarle

halusi perustaa erämaihin sotilaallisia tukikohtia, jotka olisivat toimineet operaation tukiasemina. Myös linnan rakentaminen edistäisi Kainuun alueen vakauttamista Ruotsin vallan alle. (Heikkinen 2004, 37.)

Kajaanin linnaa alettiin rakentamaan 1604 – 1607 vuosien välissä. Yksiselitteistä tarkkaa ajankohtaa ei ole pystytty määrittämään, koska linnaa koskevat historiankirjoitukset ovat hiukan ristiriidassa keskenään. Reijo Heikkinen kirjassaan Kajaanin linna toteaa, että linnan rakentaminen olisi aloitettu sulan maan aikaan vuonna 1604 ja rakennuksen sesonkivuosina voidaan pitää vuosien 1605 ja 1607 välistä aikaa. Linnan ensimmäinen rakennusvaihe saatiin valmiiksi 1619. (Heikkinen 2004, 44 – 45, 58.)

Kreivi Pietari Brahe oli Suomen kenraalikuvernööri vuosina 1637 – 1640 ja 1648 – 1654. Brahen aikaan Suomen henkinen ja taloudellinen elämä elpyi ja tätä aikaa kutsutaankin kreivin ajaksi. Tämä aika oli myös otollista aikaa Kainuulle ja Kajaanin linnalle. Pietari Brahe halusi kohentaa kaupankäyntiä Suomessa, joten hän perusti runsaasti uusia kaupunkeja: muun muassa Hämeenlinna (1639), Savonlinna (1639), Raahe (1649), Kristiinankaupunki (1649), Kajaani (1651) ja entinen Brahea eli nykyinen Lieksa (1653) ovat Brahen perustamia. (Heikkinen 2004, 83 – 84.)

Kajaanin kaupunkia perustettaessa paikalla oli vain pieni kyläpahanen linnan vieressä ilman mitään asemakaavaa. Kaupunkilaisia oli satakunta, jotka asuivat hätäisesti kyhätyissä savutuvisissa. Kaupunkiin ei myöskään ollut mitään tietä, joten sinne piti taivaltaa erämaataipaleiden kautta pelkkiä metsäpolkuja ja vesiteitä pitkin. Vaikka kaupunki oli pieni ja vähäpätöinen, Pietari Brahe uhrasi runsaasti aikaansa vapaaherrakuntansa kehittämiseksi. Hänen ansiostaan sinne perustettiin kirkko, koulu ja sairaala spitaalisia varten. (Heikkinen 2004, 89 – 90.)

Kajaanin linnan toinen rakennusvaihe aloitettiin Pietari Brahen aloitteesta 1660-luvulla. Tällöin linnaa korotettiin ja puiset asuinrakennukset korvattiin kivistä muuratuilla rakennelmilla. Linnaan rakennettiin uusia huoneita ja porttiholveja myös uusittiin. Lisäksi sisimmäistä muuria korotettiin niin, että se yletyi ulkomuurin tasalle. Viimeisenä vuotena torneja kunnostettiin ja itäisen tornin viereen muurattiin suuri sali. Linna julistettiin valmiiksi 1666, jolloin Pietari Brahe toimitti Kajaaniin marmorista, josta sitten muurattiin muistolaatta. (Heikkinen 2004, 97 – 101; Kajaanin linna 2012a.)

Kajaanin kaupunki ja linna elivät varhaisvuosista lähtien tiiviissä symbioosissa. Ongelmilta ja kahnauksilta ei kuitenkaan vältytty. Ennen kaikkea kajaanilaisten ja sotilaiden välille syntyi riitaa kalastusalueista, viljelypalstoista ja niityistä. Lisäksi linnanpäälliköt käyttivät Kajaanin

kaupungin varoja linnan toisen vaiheen rakennukseen. Vaikka kahnauksia ja riitoja siis oli, kajaanilaiset hyötyivät monin tavoin linnasta, esimerkiksi linnan varustus toi leivän pöytään kaupungin porvareille. Kajaanin linna hyödytti myös kajaanilaisten aneemista elämää ja loi turvallisuutta. Sen ansiosta kaupunki hiljalleen kehittyi, vaikka sodat ja nälänhädät sitä hidastivatkin. Myös linna hyötyi kaupungista. Se sai sieltä monet elintarvikkeensa ja halpaa työvoimaa. (Heikkinen 2004, 117 – 120, 122.)

Kajaanin linna tuli tiensä päähän ison vihan eli suuren pohjansodan aikaan vuonna 1716, jolloin venäläiset räjäyttivät sen pitkällisen piirityksen päätteeksi. Tuohon aikaan linnanpäällikkö oli vironmaalla syntynyt Juhana Henrik Fieandt. Kajaanin linnan tuhoaminen päätti merkittävän aikakauden Kajaanin ja Kainuun historiassa. Maailman pohjoisimmasta erämaakivilinnasta tuli hetkessä sotilaallisesti toimintakyvytön rauniokasa. 1700 –luvun puolenvälin jälkeen linnaa ei enää yritettykään korjata, vaikka aihetta ja tarmoa olisi siihen ollutkin. Viimeinen niitti linnalle oli, kun Ruotsin armeija lakkautti Kajaanin linnan komendantin viran 1793, jolloin todettiin, ettei raunioita kunnostettaisi sotilaallisiin tarkoituksiin. (Heikkinen 2004, 152 – 155.)

Suomen siirryttyä Venäjän vallan alle Suomen sodan jälkeen 1809, Kajaanikin kuului näin ollen Venäjään. Aleksanteri I vieraili Kainuussa ja Kajaanissa vuonna 1819. Keisari saapui Vuolijoen Haapalankankaalle elokuun 28. päivänä, jolloin hän nautti seurueineen kuuluisan aamupalan talon uudessa tallissa. Talli on säilynyt näihin päiviin asti ja sijaitsee Paltaniemen kuvakirkon vieressä. Kajaaniin Aleksanteri I tuli samaisena päivänä purjehtien Oulujärveä pitkin. Keisarin vierailu ei kestänyt kovin kauan ja jo samaisena päivänä hän lähti maateitse Nilsiiä kohti. Käyntinsä aikana Keisari tutustui Kajaanin linnanraunioihin ja ihaili maisemia, vieraili kirkossa, käveli kaupungin pieniä katuja pitkin ja piti teetaunon Pappilassa. Kuitenkin vierailu on jäänyt lähtemättömästi kajaanilaiseen historiaan. Matkan vaikutukset näkyivät useamman vuoden jälkeen, jolloin Kajaani sai ensimmäisen tien Iisalmesta vuonna 1828 sekä uuden raatihuoneen 1831. (Heikkinen 2004, 152 – 155; Heikkinen 2003, 51 – 52, 54.)

4.1.2 Elias Lönnrot ja Eino Leino

Alkupalvesta vuonna 1833 Elias Lönnrot saapui piirilääkäriksi Kajaanin, jossa hän joutui heti tositoimiin puna- ja lavantautiepidemian vuoksi. Lääkärintöimissään Lönnrot osoittautui varsin eteväksi. Hän käyttäytyi potilaidensa kanssa kansanomaisesti, käytti lääketieteen lisäksi

kansanparannuskeinoja ja loitsuja. Myös raittiusvalistajana Elias Lönnrot kunnostautui ja perusti Kajaaniin Pohjoismaiden vanhimman raittiusseuran. (Heikkinen 1998, 122.)

Toimikautensa aikana Lönnrot kirjoitti käsikirjoitukset Kalevalasta ja Kantelettaresta, joihin hän keräsi kansanrunoja Vienan Karjalasta. Lönnrot kirjoitti myös Suomalaisen Talonpojan Kotilääkäri –nimisen kirjasen vuonna 1839, joka sisälsi paljon suomen kieleen jääneitä uudissanoja, kuten kuume, potilas, valtimo, laskimo ja oire. Lisäksi hän antoi nimiä erilaisille sairauksille, kuten vatsanväänne, tuhkarokko, tunnottomuus, keripukki, rohtuma, vilustuminen ja niin edelleen. Osa Lönnrotin keksimistä termeistä kuitenkin on unohtunut tai korvattu uudella sanalla. Kirjallinen tuotanto ei jäänyt kuitenkaan tähän, vaan Elias Lönnrot toimitti Kajaanista käsin muun muassa aikakauskirja Mehiläistä, kirjoitti Flora Fennica eli Suomen kasvisto –kirjan ja julkaisi vuosien 1867 ja 1880 välillä suuren suomalais-ruotsalaisen sanakirjan. Lisäksi Lönnrot ohjasi kielenkäyttöä kohti yhteistä kirjakieltä. Elias Lönnrot oli Kajaanissa vuoteen 1854, jolloin hän muutti Helsinkiin suomen kielen ja kirjallisuuden professoriksi. (Heikkinen 1998, 125; Heikkinen & Komulainen 1999, 20.)

Toinen suomalaisen kirjallisuuden historiaan jäänyt henkilö on kajaanilaislähtöinen Eino Armas Leopold Lönnbohm, joka tunnettiin myöhemmin nimellä Eino Leino. Hän syntyi Paltaniemen Hövelössä 6.7.1878. Eino Leinoa pidetään yhtenä Suomen merkittävimmistä runoilijoista. Vaikka Kajaanin aika Leinon elämässä ei kestänyt kovin kauan, se kuitenkin vaikutti runoilijan tuotantoon. Kiintymys kotiseutuun on luettavissa muun muassa muistelmateoksesta *Elämäni* kuvakirja vuodelta 1925. Leinon tuotantoon kuuluvat runojen lisäksi romaanit, näytelmät, salanimillä kirjoitetut pakinat, kirjallisuushistoriat, esseet ja taidokkaat käännökset, muun muassa Danten Jumalainen näytelmä. (Heikkinen 1998, 129 – 131.)

Kouluja Eino Leino kävi Oulussa sekä Hämeenlinnassa ja parhaat vuotensa hän vietti Helsingissä. Hän mietti Kajaaniin paluuta viimeisten elinvuosiensa aikana, mutta päätti kuitenkin olla muuttamatta synnyinseudulleen yhtä kesää pidemmäksi aikaa. Boheemia elämää viettänyt runoilija kuoli 47-vuotiaana Tuusulassa. Kirjailija itse kutsui itsenään ”fantasia-ihmiseksi, jolla ei ole selkeitä ääri rajoja”. Rafael Koskimies taas kutsui Leinoa neroksi monipuolisen ja rikasvivahteisen persoonan vuoksi. (Heikkinen 1998, 131 – 132; Kainuun Eino Leino –seura ry 2011.)

4.1.3 Kajaanin sivistäminen ja teollistuminen

Ensimmäiset julkisilla varoilla rakennetut tiet Kajaaniin olivat vuonna 1828 Iisalmesta Kajaaniin johtava tie ja 1800-luvun puolenvälin tienoilla avattu Oulujärven pohjoispuolentie Ouluun. Tällöin tiet oli kuoppaisia kärrypolkuja ja kelirikon aikaan käyttökelvottomia. Vuonna 1870 Kainuussa oli yleisiä teitä kaiken kaikkiaan noin 500 kilometriä. Puhelinverkosto alkoi toimia keväällä 1898, jolloin Kajaanista päästiin myös puhelimella Iisalmen kautta Eteläiseen Suomeen asti. (Heikkinen 1998, 18 – 19; Pulma & Turpeinen 1994, 15.)

Kajaaniin kirjastolaitos rantautui ensimmäisen kerran ruotsinkielisten säätyläisten perustaessa Kajaanin lukuyhdistyksen (Läseföreningen i Kajana) vuonna 1862 edistämään lukuharrastusta seudulla. Alkuvaiheessa yhdistyksellä oli noin kaksisataa ruotsinkielistä nidettä, jotka pääasiassa käsittelivät historiaa, uskontoa, oikeustiedettä ja luonnontieteitä. Tämä kirjasto ei tosin ollut kaikkien saatavilla, koska lainausmaksut olivat liian kovia tavallisen kansalaisen maksettavaksi. Rahvaalla olikin oma, kirkon ylläpitämä kansankirjasto. Kajaanin rahvaan kirjasto ja Kajaanin maalaiskunnan kirjasto yhdistyivät vuonna 1863 yhdeksi kirjastoksi. Kansankirjastossa oli vuonna 1875 yhteensä 453 kirjaa. Virkamies- ja säätyläiskirjasto lakkautettiin vuonna 1874, kun lainaustoiminta väheni. Lakkauttamisen jälkeen kirjat lahjoitettiin Maria Renforsille, joka aloitti pitämään lainakirjastoa. (Heikkinen 1998, 53 – 54.)

Kajaanin kasvaminen kulttuurikaupungiksi on ollut yhteyksissä kaupungin muuhun kasvuun ja elinkeinoelämän kohentumiseen. Kajaanin ja Kainuun sivistyselämän noususta voidaan kiittää oman sanomalehdistön syntyä 1800-luvun lopussa, jolloin Kajaanin Lehteä alettiin julkaisemaan. Sitä seurasi vuonna 1906 Kaikuja Kajaanista -lehti, joka oli vanhasuomalaisten julkaisema. Suurta harppausta sivistyksessä merkitsi myös syksyllä 1900 perustettu Kajaanin Seminaari, josta valmistuneet opettajat työllistyivät muun muassa Kainuun syrjäkylille. (Heikkinen 1994, 19; Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016. 3; Heikkinen & Komulainen 1999, 21.)

Kajaanin eristyneisyys muusta maasta väistyi lopullisesti lokakuussa 1904, kun Kajaani sai viimein oman rautatieyhteyden Iisalmesta. Savonradan päätepiesteestä tuli ”ylämaalaisille” kauppakeskus Oulun asemasta. Rataa pitkin tulivat tavarat ja ihmiset kaupunkiin, joka oli enemmän suuri kylä kuin kaupunki. Kajaanin elinkeinoelämää tuli kohentamaan myös Kajaanin Puutavara Osakeyhtiö, joka aloitti toimintansa Tihisenniemessä vuonna 1906. Sähkövalokin saatiin kaupunkiin vuonna 1911. (Heikkinen 1998, 18 – 19; Kajaanin kaupungin kult-

tuuristrategia 2011 – 2016. 3; Heikkinen & Komulainen 1999, 21; Pulma & Turpeinen 1994, 15.)

4.1.4 Suomen itsenäisyyden alkuaikaa ja nuori UKK

Ensimmäisen maailmansodan aikaan vuonna 1914 Saksan kanssa neuvoteltu sopimus suomalaisten miesten sotilaallisesta koulutuksesta näkyi myös Kajaanissa. Jääkärien etappireitit kulkivat pohjoisen kautta Ruotsiin ja sieltä Saksaan. Yksi näistä etapeista oli myös Kajaanissa ja aluksi toiminta oli helppoa, mutta vuonna 1916 se vaikeutui, kun kaupunkiin tuli Venäjän virkavallan edustaja ja 150 miehen sotilasosasto. Saksaan lähti Kajaanista ja Kainuusta yhteensä 39 nuorta miestä. (Heikkinen 1986, 241 – 242.)

Vuonna 1917 Maaliskuun vallankumous syrjäytti Tsaarin valtaistuimeltaan ja bolshevikkihallitus kielsi Suomen venäläistämistoimien jatkamisen. Tämä päätös ei lopullista ratkaisua tuonut Suomen asemaan, joten kansallisaktivistit jatkoivat järjestäytymistä ja Kajaaniinkin perustettiin työväenjärjestyskaarti. Kajaanin suojeluskunta perustettiin taas lokakuun lopulla vuonna 1917. Näistä osittain muotoutuivat myös kansalaissodan valkoiset ja punaiset. Kansalaissodassa Kainuu oli alueeltaan pääasiallisesti valkoisten hallinta-alue, joka toi vakautta alueelle ja näin ollen suuremmilta yhteenotoilta vältyttiin. Kajaanin Lehti raportoi vain pienistä kahnauksista tai rauhallisesta rinnakkaiselosta. Muuten ”rintaman” tilannetta muualla Suomessa seurattiin läheisestikin. Sotaa pahemmin Kainuuta ja Kajaania ravisutti yleinen nälkähätä ja jopa pettujauhojen tehdasmainen valmistus aloitettiin tuona aikana Kajaanissa. (Heikkinen 1986, 246 – 251.)

Suomen itsenäistyttyä rajojen sotilaalliseen vartiointiin palattiin sitten 1700-luvun. Kajaaniin perustettiin vuonna 1919 rajavartiolaitoksen keskusvartiosto, jonka vastuulla olivat rajat Kuhmossa ja Suomussalmella. Rajavartiolaitoksella koulutettiin myös varusmiehiä aina vuoteen 2007 asti, jolloin viimeiset varusmiehet kotiutettiin ja kouluttaminen päättyi. Kainuun Rajavartioston esikunta sijaitsee kuitenkin vielä Kajaanissa Leirinmäellä. (Heikkinen 1986, 257; Rajavartiolaitos 2012.)

Pielavedellä syntyi poika Lepikon torppaan vuonna 1900 ja sai nimekseen Urho Kaleva Kekkonen. Kekkosten perhe muutti Kajaaniin vuonna 1911 ja Urho aloitti samaisena syksynä Kajaanin yhteiskoulussa 2. luokan. Kouluaikana häntä on kuvailtu tarmokkaaksi, sopivaisuuden rajoja ylittäväksi sekä luonteeltaan reippaisiin otteisiin taipuvaksi. Erään opettajankoko-

uksen pöytäkirjan mukaan vallaton poika oli muun muassa muokannut venäjän numeroitaan ja saanut siitä hyvästä käytöksen alennuksen kahdella numerolla sekä kuusi tuntia karsseria. (Rautiainen, Härkönen & Heikkinen, 7; Häikiö 1997.)

Vuonna 1918 Kekkonen osallistui Kajaanin Sissirykmentin mukana sotaan Savon rintamalla ja keväällä hän johti Haminassa teloituspartiota. Seuraavana vuonna Kekkosesta tuli yhden laudaturin ja kolmen approbaturin ylioppilas Kajaanin yhteiskoulusta. Kuitenkin ennen ylioppilaaksi tuloaan hän sai lisärangaistuksia röyhkeästä käytöksestä ja tovereiden pahentamisesta. Koulun jälkeen Kekkonen toimi muun muassa poliisina sekä lehtimiehenä Kajaanin Lehdessä ja Kainuun Sanomissa. Kekkonen muutti Kajaanista Helsinkiin 1921, mutta ei koskaan luopunut Kajaanista kokonaan vaan piti tätä kotiseutunaan. Myös kainuulaiset pitivät Kekosta hänen poliittisen uran aikana aina kainuulaisena, vaikka hän olikin asunut Helsingissä suurimman osan elämästään. Kajaanin kirkon ja Kajaanin ortodoksisen kirkon väliin Kekkospuistoon on pystytetty presidentti Kekkonen muistolle Suuri aika –monumentti 1990. (Rautiainen, ym. 7, 93; Häikiö 1997; Heikkinen 1986, 271.)

4.1.5 Talvi- ja jatkosota

Talvisota verotti Suomea kuten myös Kajaania ja Kainuuta rankasti. Vaikka talvisodan pääpaino olikin Karjalan Kannaksella, pyrkivät Neuvostoliiton joukot katkaisemaan Suomen juuri Kainuun kohdalta. Marraskuun viimeisenä päivänä 1939 Neuvostoliiton joukot hyökkäsivät Karjalan Kannaksen lisäksi myös Suomussalmelle ja Kuhmoon. Väestön evakuointi aloitettiin samana päivänä ja Sotkamon kautta kulkikin suuri määrä evakkoja. Sodan yksi kuuluisimpia paikkoja oli Suomussalmen Raatteen tiellä, jossa suomalaiset motittivat venäläisen divisioonan ja tuhosivat sen täysin. Sota loppui maaliskuun 13. päivä 1940. Epätarkan lähteen mukaan Kainuun 641:stä kaatuneesta neljä viidesosaa meni Kainuuta puolustaessaan. (Heikkinen 1986, 265 – 268.)

Kajaania talvisota koetteli raskaasti, vaikkakin koettelemuksiin oltiin varauduttu perustamalla väestönsuojelulautakunta vuonna 1936 ja väestönsuojeluharjoitukset aloitettiin muutamaa vuotta myöhemmin. Väestönsuojakeskus oli sijoitettuna Osmonkadulle synnytyslaitoksen kellariin ja keskustan kortteleihin oli nimetty valvojat. Valvojien toimenä oli huolehtia siitä, ettei ullakoilla olisi juuri palonarkaa tavaraa ja että ihmiset noudattivat pimennysmääräyksiä sekä tarkastivat pommitusten jälkeen tilanteet alueillaan. Vaikka väestö oli periaatteessa opetettu tulevan sodan varalle, oli väestönsuojista kuitenkin pulaa. Puutalokaupungissa oli vain

muutamia kivitaloja, joiden kellarit katsottiin turvalliseksi, vaikkeivät ne aivan pomminvarmoja olleetkaan. Kaupungista lähetettiin lapsia, vanhuksia ja osa naisista turvaan maaseudulle, tosin muista Kainuun kolkista tulleita evakkoja sijoitettiin taas kaupunkiin. (Pulma & Turpeinen 1994, 262 – 264.)

Sodan aikana kaupungin ilmapuolustuksesta vastasivat it-konekiväärit, joita oli sijoitettu liikenteen kannalta strategisiin kohteisiin ja Tihisenniemen tuotantolaitoksen lähetyville. Kaiken kaikkiaan Kajaaniin kohdistui 132 ilmahälytystä ja 13 varsinaista pommitusta, joista osa oli tuloksiltaan vaatimattomia. Kuitenkin hälytysten vaikutus kajaanilaisiin kävi raskaaksi sodan edetessä. Varmuudella tiedetään pommitusten vaatineen 10 ihmisen hengen. Pommitusten tuhot olivat suurimmat keskustassa: Kajaanissa vahingoittui tai tuhoutui 96 rakennusta, näistä 49 kokonaan. Sodan jälkeen asuntopula oli taas todellista, kun sodassa meni miesten lisäksi 142 asuntoa, joissa oli yhteensä 443 asuinhuonetta. Kajaanin säästivät suuremmilta vahingoilta pommittajien keho osumatarkkuus ja räjähtämättömien pommien paljous. (Pulma & Turpeinen 1994, 265 – 267.)

Jatkosota alkoi kesäkuussa 1941, kun Suomi hyökkäsi Saksan rinnalla Neuvostoliittoon. Jatkosodan aikaan Kainuu ei ollut pääasiallisesti sotatannerta kuten talvisodassa, mutta välirauhansopimuksen mukaan vuonna 1944 saksalaiset tuli häätää alueelta ja tuolloin vetäytyvät joukot aiheuttivat tuhoa myös Kainuussa. (Heikkinen 1986, 268 – 269.)

Jatkosota oli talvisotaa erilaisempi Kajaanin näkökulmasta. Sota oli monivuotinen eikä kaupunkia pommitettu, jolloin edellisen sodan vahinkoja korjailtiin mahdollisuuksien mukaan vallitsevan tarvikepulan vuoksi. Lisäksi ruoka-aineet olivat kortilla ja niitä säännösteltiin. Jatkosodan aikaan naiset hoitivat pääasiallisesti maataloustyöt miesten ollessa rintamalla, mutta vähitellen kaikesta mahdollisesta alkoi olla puutetta. Kaupungissa ihmiset alkoivat hankkia myös omia kotieläimiä ja Kajaanin kaupunki järjesti asukkailleen viljelypalstoja ja siemenperunaa. Kajaanin Puutavara Oy auttoi myös työntekijöitään järjestämällä näiden karjalleen navettatilat Tihisenniemeen ja yhtiön ”aarimaat” helpottivat vihanneksien saamisessa. (Pulma & Turpeinen 1994, 274.)

Vuonna 1941 alkaneen ja 1944 päättyneen sodan aikana kajaanilaiset taistelivat jokaisella rintamalinjalla, mutta suurin osa pääsääntöisesti pohjoisilla rintamaosilla. Kajaanissa oli sodan aikaan yksi kaukopartio-osasto, joka hoiti tehtävänsä sodan aikana menestyksellisesti. Osasto Marttinassa palveli jatkosodan aikaan yhteensä 300 miestä ja naista, joista 19 kaatui partio-toiminnan yhteydessä. Kajaanin sankarihautaan on haudattuna jatkosodassa kaatuneita kajaanilaisia ja maakuntalaisia yhteensä 176. (Pulma & Turpeinen 1994, 271.)

4.1.6 Jälleenrakennusaika ja oma varuskunta

Sodan jälkeen alkoi jälleenrakennus koko Suomessa, myös Kainuun ja Kajaanin alueella. Sodan jälkeinen aika oli nopean kasvun aikaa, ja jo viidentoista vuoden aikana kehitys oli nopeaa. Olennaisia ja näkyviä muutoksia olivat uudisrakennukset ja tihenevä tieverkko. Myös kuntien välisen yhteistyön tulokset olivat huomattavat, muun muassa tuolloin valmistui yhteisesti koko Kainuun sähköistäminen. (Pulma & Turpeinen 1994, 271.)

Kajaanissa niin sanotut asemiestontit, joita oli luvattu jatkosodan aikana rintamamiehille, kaavoitettiin Purolan ja Puistolän alueelle sekä Lehtikankaan kupeeseen Raatosuolle. Vuoden 1945 kesäkuuhun mennessä Kajaanin kaupunki oli järjestänyt rintamamiehille, sotainvalideille ja –leskille lähes 70 tonttia. Lisäksi siirtolaisia asutettiin Teeri- ja Hevossuolle sekä Lohtajankankaalle (nykyinen Lohtaja). (Pulma & Turpeinen 1994, 312 – 313.)

Puolustusvoimien organisaatiomuutos 1950-luvulla toi varuskunnan Kajaaniin. Vuonna 1959 Kajaanin kaupunki sopi Puolustusvoimien kanssa 500 hehtaarin myynnistä ja 3 000 hehtaarin vuokraamisesta Hoikankankaan alueelta. Lisäksi valtio sitoutui sopimuksessa käyttämään rakennustöissä vain kajaanilaisia rakennusmiehiä, kustantamaan itse vesi- ja viemäriverkoston sekä maksamaan Lehtikankaan vesitornin rakennuskustannuksista puolet. Varuskunnan ensimmäinen rakennusvaihe 1960 – 1966 merkitsi paljon Kajaanin työllisyystilanteeseen, jolloin valmistuivat kasarit, parisensataa asuntoa, perusrakenne lämpökeskuksineen sekä uimahalli. Varuskunnan toisessa rakennusvaiheessa vuosina 1967 – 1975 valmistuivat luolasto, sotilas-koti ja kerhorakennukset. (Pulma & Turpeinen 1994, 313 – 314.)

Ensimmäisenä Kajaaniin saapui Pohjois-Savon Prikaati Kuopiosta vuonna 1962, jonka jälkeen aliupseerikoulu siirrettiin Ylämyllyltä vuoden 1965 aikana ja viimeisenä Porin Prikaatin patteristo Niinisalosta vuonna 1966. Heinäkuun 1. päivänä 1966 Kainuun Prikaati oli virallisesti olemassa. Varuskunnan olemassaolo näkyi myös kaupungissa. 1960 – 70-luvuilla saapumiserät olivat suuria ja iltalomien aikaan varusmiehet näkyivät katukuvassa harmaana massana. Vaikka aluksi sotapoikiin suhtauduttiin epäluuloisesti, niin vähitellen heihin alettiin tottumaan. Lisäksi kajaanilaiset hyötyivät muutenkin varuskunnasta: muun muassa uimahalli tarjosi koululaisille uudenlaisia liikuntakokemuksia sekä vuonna 1963 perustettu Kainuun Prikaatin sotilassoittokunta toi Kajaaniin kaivatun orkesterin. (Pulma & Turpeinen 1994, 313 – 314; Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 3.)

Puutavaratien rakentaminen Kajaaninjoen yli vuonna 1962 vauhditti Teppanan kaupungin osan rakentamista, jolloin rakennuskaava tähtäsi 15 000 asukkaan keskustataajamaan. Palve-

luiden läheisyys ja tonttien halpuus houkutti alueelle runsaasti asukkaita kaupungin puolelta. Teppana oli vielä tässä vaiheessa Kajaanin maalaiskuntaa. Kajaani ja Kajaanin maalaiskunta yhdistyivät vasta 1.1.1977 ja yhdistymisen aikana ei välttytty erimielisyyksiltä. (Pulma & Turpeinen 1994, 317, 322.)

4.1.7 Kajaanin kulttuurielämän kehittyminen

1960-luvun Suomessa kunnilta ryhdyttiin edellyttämään kulttuuritoiminnan aktiivista tukemista ja ohjaamista. Kajaani sai oman kulttuurilautakunnan vuonna 1970, kun aiemmin kaupunki oli vain tyytynyt tukemaan vain merkittäviä kulttuuri-instituutioita, kuten teatteria ja kirjastolaitosta. Kuitenkin tätä ennen Kajaanissa oli muun muassa järjestetty vuosina 1961, 1962, 1964 ja 1966 Kajaanin Taidepäivät, jolloin ohjelmassa olleet näyttelyt, teatterivierailut, erilaiset musiikkikonsertit, kirjalliset matineat, elokuvat ja esitelmätilaisuudet vetivät runsaasti yleisöä. Taidepäivät aloittivat myös yhteistyön Oulun yliopiston kanssa vuonna 1966 järjestetyn Studia Generalia –sarjan muodossa. Tämä tapahtuma ennakoiki vuonna 1968 aloitettua Kainuun kesäyliopistoa. (Pulma & Turpeinen 1994, 351)

Kulttuuritapahtumia on Kajaanissa järjestetty aikojen saatossa useita erilaisia, joista vanhimaksi voidaan nimetä vuonna 1977 alkunsa saanut Sana ja Sävel Kalevalaisessa Kajaanissa, jota edelleenkin järjestetään vuosittain. Nimi on tosin muuttunut ajan saatossa, ja nykyään tapahtuma tunnetaan Kajaanin Runoviikko Sana ja sävel -tapahtumana. Tapahtuma on löytänyt oman paikkansa suomalaisessa tapahtumakesässä ollen yksi tärkeimmistä kesätapahtumista Kajaanissa. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 3.)

Kajaanissa ei ole koskaan ollut kaupungin omaa orkesteria, mutta kuoro- ja muu musiikki-toiminta on ollut vilkasta. Kajaanin erikoisuutena muihin kaupunkeihin verrattuna on ollut 1980-luvulla Kajaanin oma Jazz-kvartetti. Lisäksi nykyään Kajaanin musiikkiopistolta ja Kainuun ammattiopiston kulttuuripuolelta löytyy erilaisia kokoonpanoja täyttämään tätä puutosta. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 3; Pulma & Turpeinen 1994, 352.)

4.1.8 Kajaanin kaupunki ja kulttuurin tilanne 2012

Vuonna 2012 Kajaani on 38 045 asukkaan kaupunki, jonka pinta-ala on noin 2 264 km². Kaupungissa on toistaiseksi kaksi korkeakoulua: Kajaanin Ammattikorkeakoulu ja Oulun

yliopiston opettajankoulutusyksikkö. Opettajankoulutus lakkautetaan lukuvuoden 2012 – 2013 jälkeen. Lisäksi Kajaanista ei ole enää paperikoneteollisuutta, mutta sen on korvannut osittain teknologiateollisuus. Kainuun Prikaati on kasvanut ja laajentunut niin, että joka vuosi Kajaaniin saapuu noin 4 000 miestä ja naista suorittamaan varusmiespalvelustaan. (Kajaani 2012b.)

Kajaanin kaupungin omistamia ja kävijöille avoimia kulttuuritiloja ovat taidemuseo, Kainuun Museo, kaupunginteatterin teatteritalon päänäyttämö sekä Sissilinnan pieni näyttämö, kaupungin pääkirjasto Kruununpuodinmäellä ja sivukirjastot ympäri kaupunkia sekä Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus. Lisäksi Kajaanista löytyy yksityisiä tiloja, kuten Generaattori ja elokuvateatteri Raatihuoneentorin kulmassa. Listaa voidaan myös jatkaa erilaisilla kaupungin ylläpitämällä urheilupaikoilla, joita löytyy ympäri kaupunkia. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 6.)

Suurin osa maakunnan ammattitaitelijoista työskentelee ja vaikuttaa Kajaanissa. Yhteisöt, jotka tekevät ammatikseen taidetta Kajaanissa, ovat Kajaanin Kaupunginteatteri, Routa Company ja Kainuun sotilassoittokunta. Kulttuuripalveluita tarjoavat kaupungin asukkaille ja vierailijoille Kajaanin kaupunginkirjasto, Kajaanin taidemuseo, Kainuun Museo, Kainuun musiikkiopisto sekä Kaukametsän opisto. Lisäksi kulttuuripalveluita tuottavat ja myyvät kolmannen sektorin toimijat, muun muassa G-voima, Kapsakka Ky, Kajaanin matkailuopaat sekä Eino Leino- ja Elias Lönnrot -seurat. Kymmenet urheiluseurat pitävät yllä kajaani-laista urheilukulttuuria, joiden suorituksia pääsee seuraamaan tiettyinä ajankohtina vuodenaajoista riippuen. Loppujen lopuksi kaupungin kokoon nähden kulttuuritoiminta on vireää ja monipuolista (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 5 – 6.)

4.2 Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia

Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016 on luotu valtuuston kokouksissa vuonna 2010 tehtyjen kannanottojen ja Kajaanin kaupungin strategian pohjalta. Kulttuuristrategiaa varten perustettiin työryhmä, jossa olivat Kajaanin Infon toimistopäällikkö Aila Vähämaa pj., Kainuun Museon johtaja Antti Mäkinen, teatterinjohtaja Miko Jaakkola, taidemuseon johtaja Heikki Aranne ja Kaukametsän markkinointisihteeri Tiina Kaakinen. Sivistysjohtaja Mikko Saari on antanut myös tukensa strategian laadinnalle. Kulttuuristrategia hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 14.4.2011, kaupunginhallituksessa 10.5.2011 ja kaupunginvaltuusto merkitsi

sen tiedoksi 13.6.2011. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016, sivistyslautakunnan pöytäkirja 2011, 1.)

Kajaanin kulttuuristrategian tavoitteena on selkeyttää kajaanilaisen kulttuurin merkitys neljällä eri tasolla: Kajaanin kaupungin ihmisten hyvinvoinnin edistäminen, alueen vetovoimaisuuden edistäminen, alueen osaamisen kehittäminen sekä matkailun ja yritystoiminnan edistäminen. Strategia tulee huomioida vuosittain kaupungin ja sivistystoimialan kokouksissa, jolloin laaditaan talousarvioita. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016, sivistyslautakunnan pöytäkirja, 2011, 1.)

Monipuolinen kulttuuritarjonta on Kajaanille tärkeä vetovoimatekijä matkailussa ja uusien kaupunkilaisten kiinnostuksen herättäjänä kaupunkia kohtaan. Kulttuurin osuus Kajaanissa markkinoidessa yrityksille, perheille sekä uusille opiskelijoille on merkittävää, sillä laadukkaat kulttuuripalvelut ja harrastemahdollisuudet tarjoavassa sekä luovuutta arvostavassa kaupungissa on hyvä asua, opiskella ja tehdä työtä. Kulttuuriin panostaminen tukeekin kaupungin elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä parantamista. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016, 1.)

Tapahtumien merkitys Kajaanin kaupungin imagoon, kaupunkilaisten viihtyvyyteen ja matkailun kilpailukykyyn lisääntyy tulevaisuudessa. Myös elämyksellinen kokous- ja kongressimatkailun kehittäminen tukee Kajaanin vetovoimaisuutta omalla tavallaan. Nykyisten kulttuuritoimintojen tulee olla mahdollistettuja niin, että ne tukevat yritteliään ja luovan kulttuurin muodostumista, koska taloudellinen vahvuus rakentuu luovuudesta, suvaitsevaisuudesta ja osaamisesta teknologian saralla. Ihmisten luovuus on talouden perusta, ja kulttuuritoiminta edesauttaa luovien keskittymien sekä innovatiivisen ympäristön muodostumisessa. Näin olleen kulttuuripolitiikalla on yhteys elinkeinopolitiikkaan, joten kulttuurin ja matkailun yhteistyö sekä kulttuurin tuotteistaminen nousevat tulevaisuudessa tärkeäksi osaksi Kajaanin elinkeinoelämää. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016, 1.)

Kajaanin kulttuuristrategiassa painotetaan yhteistyötä eri sidosryhmien välillä. Kajaanissa on monipuolinen kulttuuritarjonta, kulttuuriammattilaisten vahvaa osaamista ja pitkä historia sekä harrastajien ja ammattilaisten laadukas koulutusosaaminen, vahvoihin sidosryhmiin ja matkailun hyviin olosuhteisiin. (Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011–2016, 3.)

4.3 Tuotteessa käytetyt Kajaanin kulttuurikohteet

Seuraavassa on esitelty Kajaanin eri kulttuurikohteita ja –tuottajia sekä niiden historiaa. Näitä tuotteita on käytetty opinnäytetyön tuotteessa.

Kajaanin linnanrauniot

Muinaismuistoksi jäänyttä Kajaanin linnanraunioita ei aluksi välitetty suojella millään tavalla, vaan kajaanilaiset käyttivät estoitta linnan kiviä omien talojensa kivijalkoina ja hajottivat sitä muutenkin vähät välittäen ”kivikasan” arvosta. Kuitenkin 1870- ja 1880 –luvulla asenteissa tapahtui selvä muutos. Muinaismuistoa ruvettiin vaalimaan ja selvittämään sen eri vaiheita. Kajaaniin perustettiin Muinaistieteellinen toimikunta vuonna 1884, nykyinen Museovirasto, joka aloitti linnanraunioiden korjaustyöt vuonna 1892. (Heikkinen 1998, 95.)

Nykyään maailman pohjoisimman kivilinnan raunioiden yli rakennettu silta valmistui 1936, joka rikkoo merkitseväksi kulttuurimaisemaksi luettua silhuettia. Samaisena vuonna aloitettiin myös yksi restaurointiprojekteista. Viimeisin restaurointi raunioille suoritettiin vuosina 2001–2008, jolloin museovirasto kunnosti muureja, teki arkeologisia kaivauksia ja arkistotutkimuksia. Lisäksi Kajaanin Linnanraunioille perustettiin Internet -sivut. Tuolloin Kajaanin kaupunki rakensi linnanraunioille menevän kävelysillan ja kohensi samalla myös Rantapuiston ilmettä. Linnanraunioiden saavutettavuutta parannettiin uusilla kylteillä. (Museovirasto 2012; Kajaanin linna 2012a.)

Kajaanin teatteritoiminta

Teatteritoimintaa Kajaanissa on ollut harrastepohjalla jo 1830–luvulla, jolloin Karolineburgin kartanossa järjestettiin paikallisten säätyläisten keskuudessa jonkinlaisia tableau vivant –esityksiä, joissa jopa piirilääkäri Lönnrot on ollut mukana. Myös 1870–luvun alussa Kajaanissa perustettiin ns. pianorahasto, johon säätyläiset keräsivät rahaa järjestäen erilaisia näytelmiä ja iltamia. Näyttämötoimintaa harrastettiin Kajaanin ohella myös Paltaniemellä, jossa teatteriharrastus lähti käyntiin jo 1870–luvun lopulla ja josta on Suomen teatterin historiaan nousut useampi merkkihenkilö. Teatterin parissa puuhailivat muun muassa Lönnbohmien veljekset Kasimir ja Eino sekä Riddelin Arne. Kaksi ensimmäistä tunnetaan paremmin kirjaili-

janimillä Kasimir ja Eino Leino. Riddelin pojasta tuli Arne Orjatsalo ja 1900-luvun alun Suomen valovoimaisimpia näyttelijöitä. (Heikkinen 1998, 72.)

Kajaanissa teatteria on tehty tosissaan vuodesta 1906 lähtien, ensin Näytelmäseuran alla vuosina 1906-1909 ja sen jälkeen Kajaanin Työväenyhdistyksen Näyttämön nimellä. Tuolloin näytelmien sisältö sidottiin noudattamaan sosialistista maailmankatsomusta ja yhteiskunnallista ajattelua. Tämä muutos karkotti katsomoista porvarilliset katsojat viimeistään vuoteen 1917 tultaessa, jolloin yhteiskunnalliset erimielisyydet ylsivät jopa teatteriin. Samaisen kah-tiajon seurauksena Kajaaniin perustettiin porvarillista suuntaa noudattava Kajaanin näytelmäseura. Kansallissodan jälkeen, vuonna 1923, se muutti nimensä Kajaanin Teatteriksi, mutta taival ei kestänyt kuin vuoteen 1928, jolloin se tilapäisesti lopetti toimintansa. Toiminta virisi henkiin muutamaksi vuodeksi 1930-luvulla, mutta silloinkaan Kajaanin Näyttämöksi nimetty teatteri ei menestynyt. (Heikkinen 1998, 73 – 74.)

Kajaanin Työväen näyttämö oli kansalaissodan jälkeen tiukassa valvonnassa ja se aloitti sodanjälkeisen toimintansa vasta vuonna 1919. Esityksissä pyrittiin valitsemaan yleisövarmoja esityksiä. Toisen maailmansodan jälkeen Kajaanin Työväen Näyttämö saavutti ammattiteatterin tason. Rauhan laskeuduttua yleisö ryntäsi teattereihin unohtaakseen sodan, ja kaudella 1945 – 1946 teatterissa kävi huimat 12 254 katsojaa. Vuonna 1954 teatteri muutti nimensä Kajaanin Työväen Teatteriksi ja 1960-luvun lopulla nimi muuttui vielä Kajaanin kaupunginteatteriksi, joka se on vielä tänäkin päivänä. Kaupungin ylläpitämäksi teatteri siirtyi vuonna 1978. Nykyään Kajaanin kaupunginteatteri on yksi arvostetuimmista ammattilasteattereista Suomessa. Se sai aluetheaterinstatuksen vuonna 1978. (Heikkinen 1998, 75 – 76; Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, 3; Heikkinen & Komulainen 1999, 21.)

Kajaanissa toimii myös Kajaanin harrastajateatteri, joka on tehnyt kesäteatteria 1970-luvulta lähtien. Sen toiminta muuttui ympärivuotiseksi vuonna 2002 kulttuurihanke Generaattorin myötä. Teatteritoiminnan lisäksi Kajaanin harrastajateatteri järjestää koulutusta ja erilaisia tapahtumia. Yksi esimerkki järjestettävistä tapahtumista on Kajaanin Teatteritapaaminen, joka on esittävän taiteen tekijöiden taiteilijakohtaaminen. Kajaanin harrastajateatterin kotinäyttämönä toimii Generaattorin toimitilat Kauppakatu 36:ssa. Samoissa tiloissa toimivat Kulttuuriosuuskunta G-voima ja Routa Company. (Kajaanin harrastajateatteri 2012.)

Kajaanin kulttuurista puhuttaessa ei voi sivuuttaa Kulttuuriosuuskunta G-voimaa, joka jatkaa kulttuurihanke Generaattorin vuonna 2006 päättynyttä kautta. G-voiman toiminta painottuu esittävään ja visuaaliseen taiteeseen sekä tapahtumatuotantoon. Kulttuuriosuuskunta perustettiin turvaamaan Generaattori-näyttämöä kainuulaisten harrastaja- ja ammattilaisryhmien

käyttöön sekä vahvistamaan kainuulaista kulttuuria muun muassa järjestämällä erilaisia koulutuksia ja tapahtumia. G-voima tuottaa esimerkiksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa syksyllä 2012 Kekri – Kajaanin karnevaali –tapahtuman, joka on kajaanilaisten yhteinen tapahtuma sadonkorjuuhengessä. (G-voima 2012.)

Routa Company on avoin kajaanilainen nykytanssin tuotantoryhmä, joka perustettiin vuonna 2002. Roudan tehtävänä on tuottaa korkeatasoista ja persoonallista tanssitaidetta, jonka juuret nousevat kainuulaisuudesta. Routa-ryhmä sai vuonna 2010 Tanssin maineteko – palkinnon, joka jaettiin Kansallisteatterin Thalia-gaalassa. (Routa Company 2012.)

Kainuun Museo ja Kajaanin Taidemuseo

Ensimmäiset pyrkimykset saada museo Kajaaniin olivat esillä jo 1890-luvun puolivälissä sekä ensimmäisen maailmansodan aattona, mutta näistä hankkeista jouduttiin luopumaan. Kajaanissa kuitenkin kerättiin Kajaanin seudun menneisyydestä kertovia esineitä vuonna 1900 perustetun Kajaanin seminaarin tiloihin. Tuon ajan tapoihin kuului, että oppilaat lahjoittivat laitoksen kokoelmiin löytämiään esineitä tai harvinaisia kasveja tai täytettyjä eläimiä. (Heikkinen 1998, 96.)

Kajaaniin perustettiin helmikuussa 1930 oma museoyhdistys. Omat tilat museolle saatiin seuraavana vuonna, jolloin Kajaanin Seminaarin kellarikerroksesta avautui pieni huone näyttelyä varten. Seminaarilaisesta Vietti Tolosesta tehtiin ensimmäinen museon hoitaja vuosille 1931–1934. Talvisodan aikana Seminaarista tehtiin sotasairaala ja museo pakattiin pahvilaatikoihin. Sodan aikana pakattuja esineitä hävisi teille tietämättömille, mahdollisesti sotilaiden taskuissa. Sodan jälkeen laatikot vietin Seminaarin vintille ja museo joutui etsimään uudet tilat. Vuonna 1956 avattiin Keskuskansakoulun uusissa tiloissa Kajaanin museo, joissa se toimi vuoteen 1960 asti, jolloin museo joutui uudelleen vintille. Keskuskansakoulun ullakko huomattiin kuitenkin liian ahtaaksi ja epäkäytännölliseksi tilaksi. (Heikkinen 1998, 96 – 97.)

Kajaanin kaupunki ja Kajaanin Museoyhdistys sopivat vuonna 1977 museon siirtämisestä Kajaanin kaupungin haltuun. Tuolloin museo sai uudet tilat, joissa se edelleen toimii. Uusissa tiloissa oleva näyttely avattiin yleisölle seuraavana vuonna. (Heikkinen 1998, 98.)

Museon esineistö on kasvanut vuosien varrella. 1940-luvulla esineistöä oli noin 1600 ja kun kokoelma siirtyi Kajaanin kaupungille, siinä oli jo 3024 esinettä. Nyt 2000-luvulla esineistöä

on noin 19 950 esinettä. Lisäksi museon arkistoissa on noin 315 000 kuvatalennetta, jotka on museon omaa tuotantoa, lahjoituksia ja kuvakopioita. (Kainuun Museo 2012.)

Kajaanin taidemuseon perustamista alettiin pohtimaan 1970-luvun loppupuolella ja vuonna 1983 kaupunginhallitus lopulta päätti vuokrata Raatihuoneen vieressä sijaitsevan vanhan poliisilaitoksen tilat taidemuseota varten. Poliisitalon on suunnitellut arkkitehti Eino Pitkänen vuonna 1934 ja se edustaa tyyli- ja funktionalismia. Kajaanin taidemuseon kokoelmaa alettiin keräämään kulttuurilautakunnan toimesta ja kun Kajaanin taidemuseo aukaistiin yleisölle vuonna 1993, taidehankinnat siirtyivät sen jälkeen taidemuseon vastuulle, itsenäisiksi ostopäätöksiksi. Vuoden 2011 lopussa Kajaanin taidemuseon kokoelmiin kuului yhteensä 775 teosta yhteensä sadalta taiteilijalta. Taideteokset eivät ole esillä taidemuseossa vaan ne on sijoitettuna pääosin julkisiin tiloihin ympäri Kajaania. (Heikkinen 1998, 98; Kajaanin taidemuseo 2003, Kajaanin taidemuseon tiedonanto 2012.)

Kajaanin kaupunginkirjasto

Kajaanin kaupunginkirjasto perustettiin vuonna 1878 ja sen toimipisteinä olivat Linnankadun ja Brahenkadun kulmatalo sekä lukutupa Kirkko- ja Aleksanterinkadun kulmassa. Kajaanin kaupunginkirjasto toimi vuosikymmeniä samassa paikassa, vaikka ajan kuluessa kirjastotalo kävikin ahtaaksi ja epäkäytännölliseksi. Kajaanin kaupunginkirjasto sai uudet tilat Kruununpuodinmäelle vuonna 1985, joissa pääkirjasto edelleenkin toimii. (Heikkinen 1998, 54, 57.)

Evangelisluterilainen - ja Ortodoksinen kirkko

Kajaanin evangelisluterilaisen kirkon nykyisellä paikalla oli ennen Pyhän Fredrikin kirkko, joka oli rakennettu 1734, mutta se todettiin vuonna 1880 täysin mahdottomaksi korjata. Siitä alkoi 15 vuoden mittainen kädenvääntö, millainen uudesta kirkosta tulisi ja minne se pitäisi rakentaa. Tammikuussa 1895 uuden kirkon piirustukset vahvistettiin ensin tuomiokapitulissa ja sen jälkeen vielä senaatissa. Kirkon rakennustöihin päästiin samaisen vuoden elokuussa. Kirkko vihittiin käyttöön marraskuussa 1896. (Heikkinen 1998, 176 – 177.)

Kajaanin kirkko edustaa uusgoottilaista nikkarityyliä, jonka koristeissa on suosittu puugotiikkaa. Sen on suunnitellut Jac Ahrenberg ja alttaritaulun Vapahtaja ja Pietari vetten päällä on maalannut taiteilija T.G. Tuhkanen 1925. Sitä ennen alttaritauluna oli maalarimestari Tenhu-

sen tekemä Risti ja liina, joka on restauroitu ja esillä kirkossa oikeanpuoleisella lehterillä. Kirkkoon mahtuu noin 800 henkilöä. (Heikkinen 1998, 177; Kajaanin Seurakunta 2012.)

Kajaanin ortodoksisen seurakunnan Kristuksen kirkastumisen kirkko sijaitsee evankelisluterilaisen kirkon vieressä, toisella puolella Kekkospuistoa. Bysanttilaistyyllisen ristibasilikan on suunnitellut arkkitehti, professori Ilmari Ahonen. Kirkko vihittiin kirkolliseen käyttöön 14.11.1959. Suuren osan ikoneista ja freskoista on maalannut ikonimaalari Petros Sasaki ja Alkividas Kepolas. Avoin ikonostaasi on valmistettu marmorivuolukivestä kunnioittaen 500-luvun henkeä. Sen maalasi japanilaissyntyinen Sasaki. Kirkon ulkopuolella pääoven yläpuolella on Kristuksen kirkastumista Taaborin vuorella esittävä korkeatasoinen mosaiikkityö, jonka on tehnyt taiteilija Georgios Kepolas vuonna 2004. (Tiekirkot ja muita Pohjois-Kalotin avoimia kirkkoja 2012.)

Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus

Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus on Sinikka Kouvon ja Erkki Partasen suunnittelema ja se on valmistunut Kajaaninjoen rantaan vuonna 1988. Alueella on myös heidän suunnittelemansa kansalaisopisto (1987) ja Risto Harjun suunnittelema hotelli (1986). Samaan paikkaan oli suunnitteilla myös tilat teatterille, Yleisradiolle, lääninhallitukselle, kulttuurihistorialliselle museolle ja taidemuseolle, mutta suunnitelmia ei koskaan pantu täytäntöön. Paikan nimestä pidettiin nimikilpailu ja 251 ehdotuksen joukosta kongressi- ja kulttuurikeskus sai nimensä Aleksis Kiven Kaukametsä-runon mukaan. Suuri yleisö otti kulttuurikeskuksen hyvin vastaan, vaikka jotkut epäilivätkin, että suureen tilaan ei saataisi tarpeeksi sisältöä. (Latipää 2004, 187.)

Vuonna 1998 valmistuneessa Kaukametsän laajennuksessa musiikkiopisto sai myös tilat kulttuurikeskuksen yhteyteen. Syksyllä 2011 samalle alueelle alettiin rakentamaan pitkällisten keskustelujen ja selvitysten jälkeen uutta vesiliikuntakeskusta, jonka on tarkoitus avautua yleisölle vuoden 2014 alussa. Kaukametsän alue on tällä hetkellä merkittävä oppimis-, kulttuuri-, ja kongressikeskus. Se tarjoaa kajaanilaisille ja kainuulaisille korkealaatuista musiikkiopisto-, kansalaisopisto- ja kulttuuripalveluja. Lisäksi se vastaa tapahtumien toteuttamisesta. Vuoden suurimpia kulttuuritilaisuuksia Kaukametsässä ovat Kajaani Tanssii –tapahtuma, Kaukametsän kulttuuriviikko ja Kajaanin Runoviikko. (Latipää 2004, 187; Yle Kainuu 2011.)

Paltaniemen alue

Paltaniemi liitettiin Kajaanin maalaiskuntaan vuonna 1954, ja näin alueesta tuli osa Kajaania vuonna 1977. Tätä ennen Paltaniemi kuului Paltamon kuntaan ja oli Kainuun kirkollinen ja hallinnollinen keskus vuosina 1600–1850. Muistona vanhasta ajasta ovat vanha puukirkko maalauksineen, hautausmaineen ja tapuleineen sekä pappiloineen. Lisäksi alueella on kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia. (Pulma & Turpeinen 1994, 318; Ympäristö.)

Paltaniemen historiaan liittyy myös monia merkkihenkilöitä. Alueella sijaitseva Hövelö toimi Elias Lönnrotin kotina ja myöhemmin se oli myös Eino Leinon synnyinkoti. Alkuperäistä Hövelöä ei ole enää olemassa, mutta sen kopiona on nykyinen Eino Leino –talo, jonka omistavat Elias Lönnrot - seura ry ja Eino Leino - seura ry. (Ympäristö 2012; Eino Leino –talo 2012.)

Paltaniemeltä löytyy myös Kainuun neljäs kirkko, jota edelliset ovat tuhoutuneet joko venäläisten tai hyvin harvinaisen maanjäristyksen takia. Paltaniemen kuvakirkko on rakennettu vuosien 1726–27 aikana, muu sisustus valmistui vasta vuonna 1734. Kirkon erillinen kellotapuli valmistui 1768–1769. Kuuluisat seinämaalaukset maalasi kirkkomaalari Emmanuel Granberg vuosien 1778–1781 aikana. (Heikkinen 2003, 20 – 26.)

Paltaniemen kuvakirkon vierestä löytyy myös Aleksanteri I:n vierailun muistolle siirretty Keisarintalli, jossa hän nautti kuuluisan aamiaisen vuonna 1819 Vuolijoen Haapalankankaalla. Keisarin vierailu on kautta aikojen yksi hienoimmista tapahtumista Kajaanille, ja sitä voisi verrata melkein Venäjän Vladimir Putinin tai Yhdysvaltojen Barack Obaman vierailuun. Aleksanteri I oli oman aikansa huomattavimpia Venäjän ja Euroopan johtajia, ja hänen nousunsa Venäjän johtoon vaikutti myös Suomen historiaan. Se, miksi keisari halusi tulla syrjäiseen, tietömän tien päässä olevaan pieneen pitäjään, on jäänyt historian kirjoituksissa epäselväksi. (Ympäristö 2012; Heikkinen 2003, 46 – 48.)

Paltaniemelle rakennettiin myös Kainuun lentokenttä, jolloin alue kuului vielä Paltamon kuntaan. Lentokenttää aloitettiin rakentamaan vuonna 1939, ja kiitotie valmistui samaisena syksynä, mutta asemarakennusten aloittaminen viivästyi syttyvän sodan vuoksi moneksi vuodeksi. Talvi- ja jatkosodan aikana lentokenttää ei vielä käytetty, mutta Lapin sodan aikana kentältä lähti suomalais koneiden tiedustelu-, hävittäjä- ja pommituslentoihin. Lentokenttä avattiin matkustajaliikenteelle 20.6.1956. Asemarakennukset valmistuvat viimein vuonna 1957. Nykyinen asema on vuodelta 1994. (Finavia 2012; Heikkinen 2003, 98.)

5 VIRTUAALINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Opinnäytetyön tuote sijoittuu virtuaaliselle oppimisalustalle, Moodleen. Tässä opinnäytetyössä on täten hyvä käydä läpi virtuaalisen opiskelun periaatteita lyhyesti.

Internet on merkittävä osa ihmisten jokapäiväistä elämää niin sosiaalisena alustana kuin myös opiskelumaailmassa. NykYTEknologian on tarkoitus helpottaa työskentelyä sekä viestintää ihmisten välillä. Uusi teknologia pyrkiikin motivoimaan ihmisiä viestimään ja toimimaan eri tavalla toisten ihmisten kanssa kuin ennen. Enää ei lähetetä kirjeitä tai fakseja kyyhkysillä edes mainitsematta – nykyään lähetetään sähköpostia ja tekstiviestejä tai soitetaan näköpuhelimilla toiselle puolelle maailmaa. Parhaimmassa tapauksessa opiskelija istuu luennolla Turkissa ja luennoitsija on USA:n Floridassa. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 9.)

Nykyäänä verkko-opetus ei ole vain tietoteknisten alojen yksinoikeus vaan sitä hyödynnetään jopa puutöiden ja purjehtimisenkin opetukseen. Opetusta on kaikilla koulutusasteilla esiopetuksesta yliopisto-opintoihin asti. Virtuaalisuutta ja virtuaaliopetusta voidaan pitää normaalina ajassamme, koska se vastaa nykyistä kuvaa ajankäytöstämme. Lisäksi teknologia, jota virtuaalisuus edellyttää, on mukana arjen jokaisella hetkellä. Suurin osa ihmisistä kantaa joka päivä matkapuhelimen lisäksi jotain muutakin teknologista laitetta, jolla virtuaalisuutta ylläpidetään. (Karevaara 2009, 14; Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 11.)

Ihmisten elämäntilanteet voivat sitoa niin, etteivät he pysty olemaan koko ajan läsnä oppitunneilla. Opiskelijalla tai työntekijällä voi olla useita asioita elämässään: he voivat opiskella työn ohella tai toisinpäin, he voivat olla pienten lasten vanhempia tai he haluavat vain kehittää itseään. Tällaisessa tapauksessa verkossa tapahtuva opiskelu antaa mahdollisuuden osallistua opetukseen olematta fyysisesti paikalla ja mahdollistaa sen, ettei heidän tarvitse muuttaa opintojen perässä muualle. Verkossa tapahtuvan opiskelun vaatiman ajan voi suunnitella osaksi normaalia arkea. Lisäksi verkko-opinnot mahdollistavat kaikille samanarvoisen aseman opiskelijoina asuinpaikasta tai urakehityksestä riippumatta. Kuitenkin verkkoympäristössä tapahtuvassa opiskelussa korostuu opiskelijan vastuu omasta oppimisestaan ja edistymisestään. Oppijan on arvioitava omat käytettävissä olevat resurssinsa niin, että tehtävät tulevat tehtyä. Myös teknologian hallinta säästää voimia ja tehostaa työskentelyä. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 11 – 12; Karevaara 2009, 14.)

Oppiminen ymmärretään vuorovaikutteisena tapahtumaketjuna, jossa opettaja käyttää ammattitaitoaan luodakseen oppimisympäristön, jossa on parhaat edellytykset oppimiselle. Jois-

sakin tapauksissa on ajateltu, että opettajan rooli heikentyy tai poistuu, kun kurssi viedään virtuaalimaailmaan, mutta opetuksen luonne vain muuttaa muotoaan. Verkossa tapahtuvassa opetuksessa korostuu aiheiden rajausta, lähdemateriaalin valinta ja valmistelu sekä opiskeluprosessin entistä tarkempi suunnittelu ja ohjaus. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 12; Karevaara 2009, 14.)

Myös verkossa oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa, jossa opiskelijalla on aktiivinen rooli. Virtuaaliset vuorovaikutustilanteet poikkeavat ympäristöltään olennaisesti fyysisistä tiloista, koska jokainen voi muokata tilaansa oman mielensä mukaan. Uudentyyppisen ja yhteistoiminnallisen oppijayhteisön syntyminen mahdollistaa omien tietojen ja kokemusten tuomiseen esiin ja niiden arvioiminen yhteistyössä toisten toimijoiden kanssa. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 12.)

Moodle-alusta

Kajaanin ammattikorkeakoulussa käytetään verkko-, virtuaali- ja etäopiskelussa Moodle-alustaa, johon pääsee Internetin kautta ja joka mahdollistaa erilaisten kurssien suorituksen itsenäisesti kouluajan ulkopuolella, esimerkiksi kesällä.

Moodle on maailman käytetyin verkko-opetusympäristö ja sitä käytetään jo yli 200 maassa ja yli 70 kielellä. Moodle on Internet-sovellus, joka asennetaan Internet-palvelimelle ja käytetään Internet-selaimella. Moodle on modulaarinen ja se sisältää erilaisia ominaisuuksia. Moodle-osiot on nimetty niiden oikeilla nimillä: kurssi, tehtävä ja osio. Moodle-oppimisympäristö rakentuu kursseista, joissa on erilaisia tehtäviä ja tehtäväkohtaisia materiaaleja. Moodle pyrkii jäljittelemään todellisen elämän tilanteita ja yhteisöllistä tiedonrakentelua. (Mäkitalo & Wallinheimo 2012, 22 – 23; Karevaara 2009, 15.)

Jokaisella Moodleen luodulla kurssilla on yksilöllinen etusivu, josta opiskelija pääsee käsiksi kurssimateriaaleihin ja tekemään kurssin sisältämiä aktiviteetteja. Kurssi koostuu etusivun keskipalstalla näkyvistä aiheosioista, joihin on sijoitettuna eri aktiviteetit. Ensimmäinen osio on numeroimaton, ja tähän yleensä sijoitetaan kurssin esittely, kurssivaatimukset, -aikataulu, yleiset tiedotteet ja kaikki se tieto, mitä opiskelijan tulee tietää kurssia suorittaessaan. Kurssi rakennetaan numeroiduille aiheosille lisäämällä niille erilaisia aktiviteetteja: tenttejä, tiedostojen lähetyspaikkoja, offline-tehtäviä sekä verkkotekstejä. (Karevaara 2009, 18, 41, 94.)

Tentti-aktiviteetti on muutakin kuin kurssiarvosanan arvioinnin väline. Tällä toiminnolla opettaja saa palautetta myös opiskelijan osaamistasosta ja sen kehittymisestä. Opiskelija saa myös palautetta osaamisensa kehittymisestä, kun palautteet on tenttiin aktivoitu. Tentin ky-

symyksiä luodaan kysymyspankkiin, josta ne sitten siirretään tenttiin. Kysymystyyppejä on kymmenen erilaista: lasku, kuvaus, essee, yhteensopivat vastaukset, aukkotehtävät, monivalinta, lyhyt vastaus, numeerinen, satunnaistetut yhteensopivat lyhytvastaukset sekä tosi/epätosi. (Karevaara 2009, 102, 106 – 109.)

6 KAJAANIN KULTTUURIRASTIT – KURSSIN ESITTELY

Kajaanin kulttuurirastit -kurssi toteutettiin virtuaalisessa oppimisympäristössä Moodle-alustalla Internetissä. Kuten jo teoriassa esiteltiin, verkko-opinnot eivät ole vain tietotekniikan opiskelijoiden yksinoikeus ja lisäksi verkko-opintoja hyödynnetään jopa puutöiden opiskeluun, joten se käy myös paikalliskulttuurin opiskelemiseen. Yksi syy toteuttamistapaan oli se, että kurssin aloittaminen olisi mahdollista minä vuodenaikana tahansa ja sen suorittamista ei ole rajattu tietylle ajanjaksolle.

Kulttuurirasteista oli tarkoitus tehdä mahdollisimman toiminnallisia niin, että opiskelijan tulee käydä paikan päällä tutustumassa kulttuurituotteisiin, esimerkiksi käynti teatterissa tai jääkiekko-ottelussa ja tutustua näin tiettyyn kulttuurimuotoon. Haasteena kulttuurirastien luomiselle asetti kuitenkin tiedonhankinnan helppous. Rasteista piti tehdä sellaisia, että opiskelija ei voisi katsoa vastauksia kotona Internetin hakukoneella vaan joutuisi tekemään tiedonhankintaa myös paikan päällä.

Kajaanin kulttuurirastit -tuotetta luotaessa minun tuli itsekkin tutustua tuotteisiin ja jalkautua kentälle. Tällä varmistettiin ajanmukainen kysymystenasettelu ja tietojen oikeellisuus. Vaikka suurin osa kulttuurituotteista oli ennestään tuttuja, niin osa tuotteiden sisällöstä oli muuttunut sitten viimeisen käynnin. Tiedonhankinta kulttuurituotteista tehtiin Internetistä etsimällä, kulttuurikohteissa vierailemalla ja lisäksi keskustelemalla eri kulttuuritoimijoiden kanssa. Myös minulla oli kajaanilaisena omakohtaista kokemusta eri kulttuurituotteista, joita käytettiin hyväksi tuotteen tekemisessä.

Alkuidea Kajaanin kulttuurirasteille tuli USA:n Maquettessa Northern Michigan Universityssä järjestetyllä kurssilla, jossa yhtenä kurssitehtävänä oli käydä läpi erilaisia paikallisia vapaaajan aktiviteetteja. Tehtävässä oli yhdistetty uskonnollisia paikkoja, yliopiston omia tiloja sekä erilaisten yritysten ja yhdistyksien toimipaikkoja. Tehtävissä ei aina sanottu suoraan minne piti mennä, vaan opiskelija sai päätellä annetusta suuntavihjeestä, mitä opettaja tehtävällä oli halunnut sanoa. Tehtävä suoritettiin kirjallisesti ja sen tekemiseen ei oikeasti olisi tarvinnut käydä yhdessäkään paikassa fyysisesti. Päätimme kuitenkin parini kanssa tehdä koko tehtävän alusta loppuun oikein ja vieraila fyysisesti joka paikassa.

6.1 Tuotteen toimintaperiaate

Valmis tuote, Kajaanin kulttuurirastit -kurssi, sisältää Moodleen tehdyn materiaalin, jossa on kysymyksiä, vihjeitä ja kuvia Kajaanin eri kulttuurituotteista. Kurssin pääsivu on jaettu neljään eri osioon: materiaalit ja ohjeet, kulttuurirastit, ”jälkiruoka” ja kulttuuribonus.

Materiaalit ja ohjeet

Ensimmäinen aiheosio, joka on numeroimaton ja joka on nimetty materiaalit ja ohjeet, pitää sisällään saatekirjeen sekä linkit Visit Kajaani ja Kajaanin kaupungin Internet-sivuille. Saatekirjeessä kerrotaan kurssin taustaa, mistä idea kurssiin on lähtöisin, kuka sen on tehnyt ja miksi se on tehty. Lisäksi saatteessa tulee esiin, miten opiskelijan tulee kurssi suorittaa ja kuinka suoritettavat tehtävät palautetaan. Kirjelmässä on myös osio kurssista koituvista kustannuksista, joka oli opinnäytetyöntekijän mielestä tarpeellinen näkökanta tuoda esiin jo ohjeiden antovaiheessa, jottei kurssin tuleva opettaja joutuisi vastaamaan samaan rahakysymykseen monta kertaa. Lopuksi saatekirje myös kannustaa kulttuurin mielenkiintoiseen maailmaan.

Kulttuurirastit

Kurssin toisessa aiheosiossa, Kulttuurirastit, on itse rastitehtävät ja palautuskohdat pdf-tiedostolle, kartalle ja raportille.

Kulttuurirastien suorittaminen alkaa sillä, että opiskelija vastaa erilaisiin vihjeisiin yhdellä tai kahdella sanalla. Vihje pohjaa tulevan tehtävän aihealuetta. Esimerkiksi vihjeenä on teatterin kohdalla: ”Tosi elävät kuvat. Surua ja iloa, talo täynnä tunteita”. Kun opiskelija vastaa oikein vihjeeseen, hän saa todellisen tehtävänannon. Tehtävänannossa on yleensä kysymyksiä kohdeesta, joiden vastaukset voi etsiä Internetistä, mutta tehtävässä on myös kysymyksiä ja tehtäviä, jotka vaativat paikan päälle menemistä. Esimerkiksi pääkirjaston kohdalla opiskelijan tulee laskea portaat ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen sekä ottaa kuva itsestään ja suuresta taideteoksesta seinällä. Lisäksi opiskelijan tulee selvittää erinäköisiä tietoja, joita voi vain kysymällä saada selville.

Aihealueina rasteilla ovat Kajaanissa sijaitsevat patsaat, rakennukset, Linnarauniot, urheilu ja erilaiset aktiviteetit, elokuvat, teatteri, taidemuseo, pubikulttuuri, kirkot ja uskontokunnat, Paltaniemi alueena, kirjasto, Renforsin lenkki, Kaukametsä sekä museo.

Opiskelijan tulee myös pitää kirjaa kulttuuripaikoista ja –tuotteista sekä mistä mikäkin löytyy. Tähän tehtävään apuvälineeksi opiskelija joko piirtää, lataa tai kopioi kartan, johon hän merkitsee jokaisen rastikohdan, joko ennalta määrättyllä merkitsemistavalla tai sitten omaa luovaa ajatteluaan käyttäen. Kartta palautetaan kurssin osiossa kaksi olevaan palautuskohtaan.

Kun opiskelija on suorittanut tehtävät, ottanut asioista selvää ja valokuvannut tarvittavat kohteet, tulee hänen luoda PowerPoint-tiedosto, jossa hän esittelee tiedot. Kun tiedosto on valmis, pitää siitä tehdä pienempikokoinen pdf-tiedosto, jonka opettajan on helpompi tarkistaa. Pdf-tiedosto palautetaan myös sille määrättyyn paikkaan, joka löytyy osion Kulttuurirastit alta.

Viimeinen palautusosio Kulttuurirastit kohdan alla liittyy Kulttuurikeskus Kaukametsän kysymykseen. Rastitehtävässä opiskelija kirjoittaa puolikkaan A4-sivun pituisen raportin jostain Kaukametsässä kokemastaan luennoista, esityksestä tai konsertista.

Jälkiruoka

Kolmannessa aiheosiossa, ”jälkiruoka”, opiskelija pääsee vastaamaan leikkimieliseen testiin, joka on julkaistu 4/2008 Kaaos-lehdessä. Lupa testin käyttämiseen opinnäytetyöntuotteessa saatiin lehden silloiselta päätoimittajalta Olli-Pekka Latvalalta. Lisäksi tähän kohtaan on lisätty kolme eri Youtube-videota, joissa kaikissa on yksi erilainen versio Kainuun marssista eli Nälkämaan laulusta.

Kulttuuribonus

Aluksi bonustehtäviä ei ollut suunnitelmassa, mutta ihmisten erilaisten elämäkatsomusten sekä rajoitusten vuoksi päätettiin tämäkin mahdollisuus suoda. Lisäksi bonustehtävän tarvetta lisäsi se, että jokin Kajaanin kulttuurikohteista voi olla suorittamisen aikaan mahdollisesti kiinni ja tehtävän tekeminen hidastuu. Bonustehtävillä on opiskelijan mahdollista korvata yksi omavalintainen rasti. Perustelua rastin korvaamiseen ei pyydetä, opiskelijan tarvitsee vain kertoa, mikä rasti korvataan bonuksella.

Bonustehtävän taustalla on tosielämän tapahtuma: kesällä 2011 Kainuun Sanomissa oli Yläkerta-kirjoitus, jossa toimittaja kertoi törmänneensä eteläsuomalaiseen liikemieheen, joka joutui kuukausittain ”ikäväälle” Kajaanin komennukselle ja oli valittanut vapaa-ajan ongelmista. Tuolloin toimittaja haastoi ihmiset keksimään erilaisia vapaa-ajan tekemisiä näille ihmisille tiettyyn päivämäärään mennessä. Tuolloin minun ei ollut mahdollista kirjoittaa vastausta toimittajalle, saati keksiä erilaisia toimintapaketteja vieraileville ihmisille. Silloin kuitenkin päätettiin tuotteeseen sisällyttää muutama tehtävä, jossa opiskelija joutuisi miettimään, mitä tämän kaltaiselle ihmiselle tarjoaisi keskellä viikkoa.

Bonustehtävien tarkoituksena on saada opiskelija hyödyntämään Kajaanin kulttuurirastien tuomaa tietoa. Kysymyksiä on kaiken kaikkiaan viisi, joista kolme sijoittuu hotellin vastaanottoon ja kaksi tehtävää on vaihtoehtoisia riippuen tehtävän suoritusajankohdasta, joko sulan maan aikaan tai lumikaudella tehtäväksi. Bonustehtävistä palautetaan siis neljä.

Kolmessa ensimmäisessä tehtävässä opiskelija työskentelee hotellin vastaanotossa ja asiakkaat haluavat tietää erilaisia asioita Kajaanista. Ensimmäisessä tehtävässä opiskelijan tulee selvittää, missä voi uida kesällä ja talvella. Toisessa tehtävässä opiskelijan tulee selvittää, missä Kajaanissa voi kalastaa, ja kolmannessa tehtävässä pitää keksiä etelästä saapuneelle liikemiehelle tekemistä kolmeksi eri illaksi.

Sulan maan aikana opiskelijan tulee selvittää, missä Kajaanissa sijaitsee frisbeegolf-radat. Lisäksi hänen tulee etsiä Olet tässä –taideteos ja ottaa kuva siitä. Lumikaudella opiskelijan tulee selvittää, missä on jäädytettyjä ulkoluisteluratoja.

Bonustehtävistä tehdään erillinen Word-tiedosto ja se palautetaan Kulttuuribonus-kohdan palautusosiin.

6.2 Tuotteen tekemisen vaiheet

Idea esiteltiin keväällä 2011 opinnäytetyön koordinoijalle ja aiheanalyysi siitä valmistui samana keväänä. Sen jälkeen asia jäi hautumaan syksyyn 2011 asti, jolloin ensimmäisten rastien hahmotelma aloitettiin sekä alustavan teorian etsiminen ja kirjoittaminen opinnäytetyönsuunnitelmaan alkoi. Opinnäytetyönsuunnitelma jäi taas hautumaan keväksi 2012, jolloin minulla alkoi seitsemän kuukauden työharjoittelu ja vaihto-opiskelu Pietarissa. Pietarin matkan aikana valmistuivat pääsääntöisesti kaikkien rastien raamit, jotka muokattiin nykyiseen

muotoonsa Kajaaniin paluun jälkeen. Osa rastiens tiedoista tarkistettiin Kajaaniin paluun jälkeen konkreettisesti jalkautumalla eri rasteille.

Kajaaniin paluun jälkeen alkoi myös kilpajuoksu aikaa ja palautuspäivämääriä vastaan. Helpotusta ei tuonut yhtään se, että muita koulutöitä ja palkkatöitäkin piti tehdä opinnäytetyön lomassa. Tuotetta ei päästy syksyn 2011 suunnitelman mukaan tekemään syyskuussa 2012, vaan se siirtyi marras-joulukuulle 2012, jolloin kirjallinen työ piti olla jo valmis.

Kurssi siis toteutettiin Internetiin Moodle-alustalle, jota olen käyttänyt omissa opiskeluissaan. Nyt tuli astua ensimmäisen kerran opettajan kenkiin ja aloittaa kurssin luominen. Aloitin kurssin luomisen Moodleen syyskuun puolenvälin tietämällä saatuaan ammattikorkeakoulun mikrotuesta kurssipohjan ja avaimet siihen. Kurssin luominen ei kuitenkaan onnistunut niin helposti ja nopeasti, kuin olisi luullut.

Aluksi piti miettiä, millaisen sovellukseen kysymykset aseteltiin ja kuinka se toimisi käytännössä. Kysymyksiä oli yhteensä 17 kappaletta, joista 12 oli laajempia ja viisi tehtävää sisälsi kuva-arvoitukset patsaista ja rakennuksista. Vihjekysymyksille ja bonustehtäville valikoitui pohjaksi tentti-aktiiviteetti, johon sai laittaa erilaisia kysymystyyppisiä sekaisin. Pääasiallisesti vihjekysymysten kysymystyypeistä oli käytössä lyhyt vastaus, johon sai määriteltä oikean vastauksen ja kommenttiruutuun tehtävänannon, jolloin opiskelijan vastatessa oikein hänet palkittiin tehtävänannolla. Lisäksi väärään vastaukseen pystyi laittamaan kommentteja ja vihjeen oikealle vastaukselle. Lyhyttä vastausta käytettiin kaikissa muissa kysymyksissä paitsi patsaita koskevissa kohdissa. Patsaita koskevissa kysymyksissä kysymystyyppinä käytettiin monivalinta-toimintoa. Tämä mahdollisti useamman patsaan laittamisen tehtävään, ja näin ollen tehtävänanto ohjasi opiskelijan tiettyjen patsaiden ääreen.

Viiden erilaisen bonustehtävän kohdalla käytettiin kuvaus-kysymystyyppiä. Aluksi tehtävät luotiin essee-kysymystyyppille, mutta koska tehtävän suorittamiseen opiskelijan tuli tehdä erillinen Word-tiedosto, joka palautettaisiin omaan kohtaansa, kuvaus-kysymystyyppi sopi tarkoitukseen esseitä paremmin.

Todellinen kajaanilainen –testin kohdalla käytettiin myös tentti-toimintoa ja kysymysten asettelussa käytettiin tosi/epätosi- sekä monivalinta-kysymystyyppisiä. Testi oli kaikista tehtävistä työläin rakentaa, koska kysymyksiä testissä oli 51 kappaletta.

Visuaalisen ilmeen luominen oli myös suunnitelmissa alusta asti. Vaikka Moodlella on tietty sinivalkoinen pohja, pystyi tehtävien visuaalista ilmettä piristämään kuvilla ja erilaisilla miete-

lauseilla. Näin ollen mahdollisuuksien mukaan jokaiseen paikkaan laitettiin kuva tuomaan piristystä tehtäviin ja etusivua elävöitettiin erilaisilla teksteillä.

6.3 Tuotteen arviointi

Tuotetta luodessa käytettiin pääasiallisesti 28 vuoden aikana syntynyttä Kajaani -tietoutta. Koska olen syntyjään kajaanilainen, minulla oli jo peruskoulun ja lukion ajoilta tietoa Kajaanista ja sen historiasta. Lisäksi kaikkien rastien paikat oli ennestään tuttuja, joten rastien etäluominen ei tuottanut suuremmin hankaluuksia. Kuitenkin kun opinnäytetyönteorian Kajaani-osuutta kirjoitettiin, jotkut rastitehtävät saivat tarkentavia tai täysin uusia kysymyksiä, joita ei välttämättä paikallistuntemuksellakaan muistanut tai tiennyt.

Tuotteen vihjeitä testattiin eri sidosryhmien edustajilla: muutamalla opettajalla, vertaisopiskelijalla sekä koulun ulkopuolisilla henkilöillä. Yleensä testausvaiheessa huomattiin jotain korjattavaa, joten testien tekeminen oli tarpeellista. Suurempi testaus opiskelijaryhmällä jäi kuitenkin aikatauluongelmien vuoksi tekemättä.

7 POHDINTA

Tämä opinnäytetyö oli pitkälinen prosessi, vaikka idea oli kirkas alusta alkaen. Idea on lähitöisin USA:n Marquettessa viettämältäni ajalta. Vietin yhden lukukauteni pois Kajaanista vuonna 2010 ja koin uskomattomia asioita. Yksi näistä monista oli eräs koulutehtävä, jolloin minun tuli käydä läpi paikkakunnan vapaa-ajan aktiviteetteja. Paikkakunta oli minulle vieras ja kulttuuri erilainen, joten tehtävä aktivoi minun tutustumistani uuteen koulukaupunkiini.

Opinnäytetyön tuotteessa Kajaanin kulttuurirastit on pyritty samaan: tutustuttaa uusi opiskelija uuden kotikaupungin erilaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin. Myös alkuaan kajaanilaiselle opiskelijalle on pyritty etsimään uusia näkökulmia kotikaupunkiin. Ainakin minulle opinnäytetyöprosessin edetessä oma kaupunki esittäytyi uudessa valossa. Toisaalta oli mielenkiintoista oppia uusia asioita ja palauttaa mieliin, mitä on vuosien varrella kuullut ja oppinut. Oli myös mielenkiintoista ”jalkautua” rasteille, jolloin rastia tutkaili kahdelta eri kantilta: opiskelijan silmin sekä opettajan silmin, etsien kysymyksiä ja vastauksia. Lisäksi mietin ensin, kuinka voisin laistaa tehtävästä, ja sen jälkeen miettiä, miten pystyisin estämään opiskelijan huijaamisen. Tämä oli opinnäytetyön tekoprosessissa yksi haastavimmista osioista.

Toisaalta huomasin omaksi pettymyksekseni, kuinka kehittymätön oma kaupunki on ollut muuhun maahan verraten 1900-luvun alussa, vaikka sen on jollain tavalla tiennytkin. Myös Kainuun marssi – Nälkämaan laulu, sai uusia piirteitä opinnäytetyön historiaosuuden kirjoittamisen edetessä. Historia ei ole ollut koskaan kovin helppo tänne tulleille ja täällä asuneille, joten tämän vuosituhatosen ongelmat tehtaan lopettamisesta ja yliopistopalveluiden lakkauttamisesta ovat myös olleet oma koetinkivi ”Nälkämaan” nykyisille asukkaille. Mutta jos silloin ennen on pystytty rakentamaan uutta ja nousemaan uudelleen ylös tuhkasta, onnistuu se myös tänäkin päivänä. Ongelmat eivät ole menneet minnekään, ne ovat vain muuttaneet muotoaan.

Opinnäytetyön hyväksikäyttö opinnoissa on pyritty tekemään mahdollisimman yksinkertaiseksi. Rasteiksi ovat valikoituneet sellaiset kohteet, jotka ovat mahdollisimman pysyviä, mutta kuitenkin kulttuurisesti tärkeitä kohteita, kuten linnanrauniot ja teatteri. Halusin ottaa myös urheilukulttuuriakin osaksi opinnäytetyötäni, koska Kajaanissa on useita urheiluseuroja, jotka tarjoavat osallistumismahdollisuuden joko kentällä tai katsomossa. Lisäksi urheilu on osa suomalaista kulttuuria.

Jos jokin rastien sisältämä tieto muuttuu ajan kuluessa, on tuote tarvittaessa pienellä muokkauksella päivitettävissä sen päivän tarpeisiin. Tuotteen ollessa sähköisessä muodossa päivittäminen on yksinkertaista.

Se, että opinnäytetyön tuotetta ei päässyt testaamaan opiskelijaryhmällä, jäi hiukan harmittamaan. Olisin halunnut saada opiskelijoiden mietteitä ja arvioita tuotteesta sekä sen sisältämistä tehtävistä ja kuinka olen heidän mielestään onnistunut aktivoimaan kulttuurin kuluttamisen. Lisäksi opinnäytetyön vaikutus eri kulttuurituotteissa ei tule esille ennen kuin vasta vuoden tai kahden päästä, jolloin useampi ryhmä on aloittanut tehtävän tekemisen.

Näin opinnäytetyöprosessin jälkeen pystyn toteamaan, että Kajaanilla on paljon tarjottavaa erilaisilla kulttuurin osa-alueilla.

”Kulttuuri on läheisesti kaikkien ihmisten arjessa, ja sitä ei välttämättä edes huomaa.” Tuntematon.

LÄHTEET

Christou, E. Heritage and Cultural Tourism: A Marketingfocused Approach. Toimittanut: Sigala, M. & Leslie, D. 2005. International Cultural Tourism: management, implicatuons and cases. Great Britain: Elsevier.

Eino Leino –talo 2012. Luettu 30.10.2012. Löydettävissä:
http://www.kainuuneinoleinoseura.fi/eino_leino-talo/.

Finavia 2012. Luettu 30.10.2012. Löydetävissä:
http://www.finavia.fi/lentoasemat/lentoasema_kajaani?pg=9447447.

G-voima 2012. Luettu 19.10.2012. Löydettävissä: <http://www.g-voima.fi/index1.html>.

Heikkinen, A. 1986. Kainuun Historia III. Kajaani: Kainuun Sanomain Kirjapaino Oy.

Heikkinen, R. 1998. Kulttuurin vainioilta ja korpisoilta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Heikkinen, R. & Komulainen, J. Kainuu. Elämyksiä, historiaa, nykyisyyttä. Helsinki: Erikoispaino Oy.

Heikkinen, R. 2003. Paltaniemi. Myyttistä menneisyyttä ja kulttuurikuvia. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Heikkinen, R. 2004. Kajaanin linna. Västinki vuosisatojen virrassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Häikiö, M. 16.9.1997. Suomalaisen Kirjallisuuden seura. Kekkonen, Urho (1900 – 1986). Luettu: 30.10.2012. Löydettävissä: <http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/632/>.

JOY 2010. Luettu: 27.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.joy2010.fi/kulttuuriymparisto/kasitteita/kulttuuriperinto>.

Kainuun Museo 2012. Luettu: 18.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.kainuunmuseo.fi/kokoelmat/kokoelmien-sisalto>.

Kainuun Eino Leino –seura ry 2011. Luettu 23.10.2012. Löydettävissä:
http://www.kainuuneinoleinoseura.fi/eino_leino/.

Kajaani 2012a. Luettu: 26.9.2012. Löydettävissä:
<http://kajaani.fi/Kaupunkitieto2/Historiaa/Kajaanin-linna-ja-kaupungin-perustaminen/>.

Kajaani 2012b. Luettu: 1.9.2012. Löydettävissä:
<http://kajaani.fi/Kaupunkitieto2/Yleistietoa/>.

Kajaanin harrastajateatteri 2012. Luettu: 19.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.kajaaninharrastajateatteri.fi/>.

Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016. Luettu: 18.09.2012. Löydettävissä:
http://www.kajaani.fi/Tiedostot/G3_tiedostot/Kulttuuri/kv13062011%20kulttuuristrategia.pdf.

Kajaanin kaupungin kulttuuristrategia 2011 – 2016, sivistyslautakunnan kokospöytäkirja 14.04.2011. Luettu 18.09.2012. Löydettävissä:
http://kafi.tutka.net/ka_paatokset/kokous/2011977-6.PDF.

Kajaanin Linna 2012a. Linnan toinen rakennusvaihe 1660-luvulla. Luettu: 15.10.2012. Löydettävissä: <http://kajaaninlinna.fi/index.php?k=13715>.

Kajaanin Linna, 2012b. Restaurointihanke 2001 – 2008. Luettu: 26.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.kajaaninlinna.fi/index.php?k=13706>.

Kajaanin Seurakunta 2012. Luettu: 30.10.2012. Löydettävissä:
http://www.kajaaninseurakunta.fi/kirkot_ja_seurakuntakodit.

Kajaanin taidemuseo 20.12.2003. Luettu: 17.10.2012. Löydettävissä:
http://213.143.184.84/taidemuseo/?tabletarget=data_1&pid=FE5A13DB75F9452BB78689F32A973D1A&layout=kajaani06.

Kajaanin taidemuseo 18.10.2012 tiedonanto sähköpostilla.

Karevaara, S. 2009. Moodlen perusteet, opettajan ja opiskelijan opas. Tampere: Esa Print Oy.

Kokkonen, J. 2010. Suomen Urheilumuseosäätiö: Liikunta- ja urheilukulttuurin juuret, nykyyisyys ja muutossuunnat. Luettu: 12.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.urheilumuseo.fi/Default.aspx?tabid=3372>.

Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia kansainvälisille markkinoille 2009-2013. Matkailun edistämiskeskus 07.04.2009. Luettu: 9.10.2012. Löydettävissä:
http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28pages%29/Kulttuurimatkailun_kehitt%C3%A4misstrategia?opendocument&ind=w5/mekfi/index.nsf&np=F-30.40.

Lacman, P. & Verhelä, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut, matkailu elämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Latipää, A. Onko Kaukametsä kaukana? Toimittanut: Silman, K. & Aulis, P. 2004. Linnan virran tuolla puolen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Munters, W. & Freund de Klumbis, D. Culture as a component of the hospitality product. Toimittanut: Sigala, M. & Leslie, D. 2005. International Cultural Tourism: management, implications and cases. Great Britain: Elsevier.

Museovirasto 18.09.2008. Luettu: 26.10.2012. Löydettävissä:
<http://www.nba.fi/rky1993/kohde319.htm>.

Mäkitalo, E. & Wallinheimo, K. 2012. Virtuaaliset ympäristöt – Innostava oppiminen, tehokas koulutus. Vantaa: Hansaprint Oy.

Möttönen, K. 1998. Riitasointuja vai tema con variazoini, Eurooppalainen identiteetti EU:n kulttuuritiedonannoissa. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ojala, E. 2009. Pro gradu tutkielma ” Jos olet siellä ylhäällä, pelasta minut supermies!” Tutkielma Simpsonit-sarjan värikkästä rukouselämästä. Joensuun yliopisto, teologinen tiedekunta.

OKM 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettu: 27.10.2012. Löydettävissä: http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaelliset_asiat/kansainvaelliset_jaerjestoet/unesco/maailmanperinto/index.html?lang=fi.

Pulma, P. & Turpeinen, O. 1994. Pikkukaupungin unelmia Kajaani 1906 – 1976. Kajaani: Kainuun Sanomain Kirjapaino.

Rajavartiolaitos 2012. Luettu: 23.10.2012. Löydettävissä: <http://www.raja.fi/kr/historia>.

Rautiainen, L., Härkönen, P. & Heikkinen, R. Kekkosen kannoilla Kainuussa. UKK ja Koluman Setti sekä muita kainuulaisia. Kainuun Sanomain Kirjapaino Oy. (Ei tietoa painovuodesta).

Richards, G. Global Trends in Cultural Tourism. Osa kokonaisuutta: Richards, G. 2007. Cultural Tourism, Global And Local Perspectives. New York: The Haworth Hospitality Press.

Routa Company 2012. Luettu: 19.10.2012. Löydettävissä: <http://www.routacompany.fi/>.

Salo-Lee, L., Malmberg, R. & Halinoja, R. 1996. Me ja muut: kulttuurienvälinen viestintä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Simonen, T. 2009. Mitä sinulle merkitsee urheilukulttuuri? Liikunan ja Uhereheilun Maailma 16/2009. Luettu: 12.10.2012. Löydettävissä: http://www.slu.fi/lum/numero_16_2009/urheiluseuroille/mita_sinulle_merkitsee_urheilukulttuuri/.

Smith, M. 2009. Second Edition: Issues in Cultural Tourism Studies. Oxon: Routledge.

Tiekirkot ja muita Pohjois-Kalotin avoimia kirkkoja 3.6.2012. Luettu: 30.10.2012. Löydettävissä: http://www.nordkirker.net/suomeksi/fi_ort_Kajaanin-kirkko.htm.

YLE Kainuu 11.10.2011 (Päivitetty 8.6.2012). Kajaanin uusi uimahalli vasta 2014. Luettu: 15.10.2012. Löydettävissä: http://yle.fi/uutiset/kajaaniin_uusi_uimahalli_vasta_2014/5435753.

Ympäristö 2012. Luettu: 26.10.2012. Löydettävissä: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=111279&lan=fi>.

Vuoristo, K-V 1998. Matkailun muodot. Porvoo: WSOY – kirjapainoyksikkö.

Vuoristo, K-V. & Vesterinen, N. 2009. Lumen ja suven maa. Suomen matkailumaantiede. Helsinki: WSOYpro Oy.

Kajaanin Kulttuurirastit –tuotteen kysymykset

1. Osakuvia patsaista: mikä patsas kyseessä?

Rastitehtävä:

Selvitä kaksi muuta tehtävän patsasta ja kuvaa kaikki tehtävässä olevat patsaat niin, että olet itsekkin kuvassa ja kerro mitä se esittää, kenen/minkä muistolle se on pystytetty, kuka sen on tehnyt ja milloin, mahdollisesti kuinka paljon patsas on tullut maksamaan?

Merkitse kaikki patsaat karttaasi.

Tämän tapaisia rastitehtäviä on kaiken kaikkiaan kolme, joiden kysytyt patsaat ovat Pietari Brahe, Puunkaatoon ja Elias Lönnrot. Muut tehtävässä olevat veistokset ovat: Uusi aika, Eino Leinon patsas, Heikki Savolaisen ja Herman Renforsin muistomerkit, Jääkäarin muistomerkki, Saattue sekä Porapoika-veistos.

2. Osakuvia rakennuksista: mikä rakennus kyseessä?

Rastitehtävä:

Vastaa kysymyksiin: kuka on rakennuksen rakentanut? Milloin se on rakennettu? Mikä tarkoitus rakennuksella on (mahdollisesti ennen ja nyt)? Kuvaa rakennukset uudelleen niin, että olet itse kuvassa. Mitä tyylisiä rakennus edustaa?

Kuvaa myös kolme (3) muuta mielestäsi erikoista rakennusta ja kerro miksi juuri nämä rakennukset halusit ottaa kuvaan mukaan.

Kuvatehtäviä on yhteensä kaksi, joten sinun tulee etsiä vain kolme muuta mielestäsi rakennusta, ei kuutta.

Rastitehtäviä on siis kaksi, joissa toisessa kysytään Raatihuonetta ja toisessa Juna-asemaa.

3. ”Kivikasa keskellä virtaa.” Kajaanin Linnanrauniot

Rastitehtävä:

Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

Kuka on linnan rakennuttaja ja miksi se rakennettiin? Miten kauan rakentaminen kesti ja kuka on linnan kuuluisin ”asukki”?

Mikä oli linnan viimeinen kohtalo? Kuka oli viimeinen ”käskynhaltija”? Ketkä olivat linnan kuuluisimmat vangit?

Tehtävä kaupungilla: kuvauta itsesi linnanraunioilla vankityrmän ovella.

Merkitse kartaasi linnanrauniot.

4. ”Suomi on X –hullua kansaa, siis mitä?” Urheilu

Rastitehtävä:

Valitse kaksi eri urheilulajia ja perustele miksi valitsit ne? Miten ne liittyvät suomalaisuuteen? Käy katsomassa näiden lajien kaksi suoritusta, molemmista lajeista yksi? Jos kävit katsomassa

joukkuelajia, ketkä joukkueet pelasivat keskenään ja mikä oli lopputulos? Jos kävit katsomassa yksilösuoritusta, kuka voitti vai voittiko? Miksi ei? Ota itsestäsi kuva katsomossa.

Suurimpaan osaan Kajaanin urheilupaikoista on vapaa pääsy silloin kun siellä ei ole maksullista ohjelmaa.

Tutustu Kajaanihalliin, jää- ja pallohalliin, Vimpelin urheilukenttään, jalkapallo- ja pesäpallostadioniin. Merkitse paikat karttaasi jollain tavalla. Selvitä milloin paikka on aukaistu yleisölle ja kuinka paljon katsojia ko. paikkoihin mahtuu yleisötapahtuman aikana maksimissaan.

Missä voit kalastaa Kajaanissa? Paljon kalastuslupa maksaa ko. paikoissa? Selvitä mikä on Ruuhijärvi ja milloin se on perustettu, kuka ylläpitää paikkaa? Jos Kajaanista löytyy joku muukin urheilupaikka, nimeä se ja merkitse karttaan.

Huom. niitä löytyy muutama listan ulkopuolelta, ota selvää mitä!

5. ”Täällä voit kokea vaikka saman illan aikana rakkauden ensihuumaa, taistelun keskiaikaista vihollista vastaan, vauhtia ja vaarallisia tilanteita, sukeltaa meren syvyyksiin tai kokea taistelun galaksin herruudesta, kuitenkin itse saamatta osumaa, missä siis olet?” Elokuvateatteri

Rastitehtävä:

Käy katsomassa yksi kotimainen elokuva Kajaanin elokuvateatterissa. Ota itsestäsi kuva salissa. Lisäksi liitä lippusi pp-esitykseesi. (Voit ottaa kuvan, scannata lipun...)

Vastaa sitten seuraaviin kysymyksiin: Mistä elokuva kertoi ja miten suomalaisuus siinä tuli esille? Ketkä olivat pääosassa? Kuka ohjasi? Miten pitkä elokuva oli? Monta tähteä annat elokuvalla asteikolla 1-5 ja miksi? Mitkä ovat elokuvateatterin aukioloajat? Mitä muita palveluita elokuvateatteri tarjoaa katsojalle? Mitä muuta katsoja voi ostaa elokuvalipun lisäksi? Onko lippuhinnoissa eroja, jos on niin miksi?

Toimiiko Kajaanissa elokuvakerho? Milloin kausi alkaa? Monta näytöstä on kaudessa? Mitä elokuvia tällä kaudella näytetään? Paljon kausilippu maksaa? Merkitse elokuvateatterin paikka karttaasi.

6. ”Tosi elävät kuvat. "surua ja iloa - talo täynnä tunteita!" ” Teatteri.

Rastitehtävä:

Vastaa seuraaviin kysymyksiin: Mistä löydät Kajaanissa Kajaanin kaupunginteatterin ja Kajaanin harrastajateatterin?

Valitse näytös kummastakin teatterista ja käy katsomassa se. Mistä voit ostaa lippuja? Paljon yksi normaali- ja opiskelijalippu maksaa valitsemaasi näytökseen? Miksi päädyit juuri tähän esitykseen? Kuka on ohjaaja? Kuka on käsikirjoittaja? Ketkä ovat näytöksen näyttelijöitä? Mistä näytelmä kertoi? Oliko tarinalla selkeä alku, väli ja loppu vai koostuiko näytelmä eri osista? Oliko näytelmässä väliaika? Mikä oli paikkasi salissa? Oliko salissa tietyt paikat vai säitko istua missä halusit? Ota kuva paikastasi salissa.

Mitä pidit näytelmästä? Monta tähteä antaisit näytelmälle 1-5 (jossa viisi on paras mahdollinen) ja miksi?

Vertaa harrastajateatteria ja ammattiteatteria keskenään, mitä eroa? Onko molemmilla teattereilla toimipisteitä enemmän kuin yksi?

Mitä Kajaanin kaupunginteatteri ja Kajaanin Harrastajateatteri esittävät kuluvalle kaudelle? Mitkä ovat lippujen hinnat? Onko toimipisteissä mahdollista päästä seuraamaan muita kuin näytelmiä, jos on niin mitä?

Vastaa myös seuraaviin kysymyksiin: Mikä on Generaattori? Mitä muita kulttuuritoimintoja löytyy Generaattorilta?

Selvitä mikä on G-voima.

Merkitse karttaan: TEA1, TEA2, GENE

7. ”Maalia, kuvia ja elämää yleensä. Voi sisältää myös sellaista mitä et välttämättä ymmärrä, mutta joka saattaa koskettaa.” Taidemuseo

Rastitehtävä:

Missä sijaitsee Kajaanin Taidemuseo? Milloin se on perustettu? Mitkä ovat taidemuseon aukioloajat? Mitä erikoista taidemuseon talossa on? Mikä se on ollut ennen?

Tutustu tämän hetkiseen näyttelyyn ja kerro mitä näit/kuulit/koit, vai oliko käynti turha? Miksi? Ota selvää onko taidemuseossa kuvauskielto. Jos ei ole, niin kuvauta itsesi sisällä mielenkiintoisen teoksen kanssa.

HUOM! Kun menet taidemuseoon, niin TAIDETEOKSIIN EI SAA KOSKEA vaikka kuinka tekisi mieli!

Merkitse karttaan TM: taidemuseo

8. ”Joiltakin se on kielletty, joillekin se on taas olohuone. Sinne mennään viihtymään, tapaamaan tuttaviam tai tapaamaan uusia. Toisille se on vain nautintoaineiden paikka.” Pubi. Baari.

Rastitehtävä:

Vieraile kahdessa erilaisessa pubissa/yökerhossa/ravintolassa. Kerro mitä niissä oli hyvää ja mitä huonoa, mitä parannettavaa heillä olisi sinun viihtyvyytesi kannalta.

Miten pubi-kulttuuri ilmenee Suomessa/Kajaanissa, onko sellaista? Selvitä onko Kajaanissa pubi-visaa tai vastaavaa pubissa tapahtuvaa aktiviteettia, joka järjestetään säännöllisesti. Jos sellainen järjestetään niin missä ja milloin, kuka voi osallistua, pelataanko yksin vai joukkueella, maksaako osallistuminen, voiko siitä voittaa jotain.

Ota selvää mikä on Rauniokaupunki Ry ja mitä se tekee. Mikä oli viimeisin juttu/ mikä oli heidän ”tuotoksensa”?

Käy kuuntelemassa yksi club-keikka ja vastaa seuraaviin kysymyksiin: kuka esiintyi ja missä keikka järjestettiin, mikä oli lipun hinta vai oliko keikka ilmainen yleisölle. Miksi valitsit juuri tämän esiintyjän ja tämän paikan? Ota esiintyjästä kuva.

Kajaanista saa myös lähiruokaa. Mitkä ravintolat Kajaanissa tarjoavat Kainuu Menu ja mitä ruokalistalta löytyy?

9. ”Paikka jossa ravitaan henkeä ja kuullaan sanaa.” Kirkko.

Rastitehtävä:

Selvitä missä Kajaanissa on Evankelisluterilainen kirkko sekä Ortodoksinen kirkko. Käy kuvauttamassa itsesi kirkonportailla. Merkitse paikat karttaan. Selvitä milloin paikka on auki ja käy myös sisällä. Ota kuva myös sieltä. Selvitä milloin, tavallisena viikkona, pidetään mesu/jumalanpalvelus molemmissa kirkoissa.

Selvitä mitä muita kirkollisia suuntauksia löytyy Kajaanista. Luettele ainakin kolme suuntausta ja mistä löydät näiden toimipaikat Kajaanista? Merkitse karttaan.

10. ”Kajaanin osa joka kuului ennen Paltamon kuntaan, täältä pääsee myös tunnissa Helsinkiin.” Paltaniemi.

Rastitehtävä:

Paltaniemellä on kulttuurikohteet: Eino Leino-talo, keisarintalli ja Paltaniemen kuvakirkko. Etsi ko. paikat ja kuvauta itsesi niiden edessä. Pyri myös käymään sisällä. Selvitä milloin se on mahdollista.

Kirjoita muutaman virkkeen pituinen esittely jokaisesta kohteesta. Voit tehdä jokaisesta kohteesta oman dian.

Vastaa myös kysymykseen: mitä erikoista Paltaniemessä on? Missä sijaitsee Paltaniemen kyläyhdistyksen kylätalo? Onko Kajaanin muilla alueilla kylätaloja?

Jos karttasi on isokokoinen, merkitse myös nämä paikat siihen. Jos kartastasi ei löydy tätä aluetta, lisää karttaasi merkki, minne päin pitää lähteä, että pääsee Paltaniemelle.

11. ”Kulkee Kajaanin ytimessä, se on auki vuoden ajasta riippumatta, soveltuu kaikkien kuljettavaksi ja on saanut nimensä paikallisen yrittäjän mukaan.” Renforsin lenkki

Rastitehtävä:

Selvitä mikä Renforsin lenkki ja minkä kunniaksi se on luotu. Miten pitkä lenkki on ja mistä se alkaa vai onko sillä tarkkaa aloituspaikkaa? Kerro kolmesta mielenkiintoisimmista taulusta reitin varrella ja ota niistä kuvat.

Vastaa kysymykseen: Mitä Presidentti Kekkonen näki unessaan? Vastauksen löydät reitinvarrella olevasta taulusta...

Ota itsestäsi kuva reitinvarrella ja piirrä reitti karttaasi.

12. ”Saanut nimensä Aleksis Kiven runon mukaan, toisella puolella jokea oleva kulttuurikeskus.” Kaukametsä

Rastitehtävä:

Vastaa kysymyksiin: Mikä on Kaukametsä ja milloin se on avattu? Käy paikan päällä tutustumassa paikkaan ja kuvauta itsesi Kaukametsän salin parven ovella. Selvitä mitä konsertteja/luentoja/esityksiä tällä kaudella on ja valitse itsellesi tutustumiskäynti mielenkiintoiseen tapahtumaan. Listaa muutama vaihtoehto.

Käy yhdessä tapahtumassa ja kirjoita siitä vähintään puolen sivun (A4) raportti miksi juuri tämä esitys/luento/konsertti, mitä tyylilajia se edusti? Oliko esiintyjä enemmän kuin yksi? Oliko tapahtuma maksullinen vai ilmainen? Mitä sinulla jäi päällimmäisenä mieleen käynnistä? Raportti palautetaan erikseen Moodleen. Ota kuva esiintyjästä/puhujasta jos se ei ole kiellettyä.

Merkitse karttaan KAUK.

13. ”Täältä löydät sen kuokan ja kirveen, historian siipien havinaa havaittavissa.” Museo

Rastitehtävä:

Tutustu Kainuun Museon näyttelyihin (pysyvään ja vaihtuvaan). Varmista saako vaihtuvaa näyttelyä kuvata. Mikä on vaihtuvan näyttelyn aihe? Milloin se alkoi ja milloin se päättyi? Mitä pidit siitä? Miksi?

Mikä oli pysyvän näyttelyn mielenkiintoisin kohde? Etsi seuraavat vastaukset pysyvästä näyttelystä: Mitä näyttely kertoo puukoista? Milloin Kainuun ensimmäinen metsästysseura on perustettu? Mikä on peilikäs? Mitä aikaa Kajaanin pienoismalli esittää? Kuinka paljon tervaa kainuulaisen isännän piti toimittaa "Oulun tervaporvarille" ensivuonna ja paljon siitä maksettiin vuoden 1867 sopimuksen mukaan? Milloin perustettiin Kainuun matkailuyhdistys?

Ota valokuva mielenkiintoisimmasta näyttelyssä olevasta asiasta. Perustelee yhdellä virkkeellä.

Merkitse karttaan MUS

14. ”Paikka lukemattomiin tarinoihin” Kirjasto

Rastitehtävä:

Käy Kajaanin Kaupungin pääkirjastolla. Milloin se on avattu tällä paikalla? Missä Pääkirjasto sijaitsi ennen? Monta osastoa kirjastossa on? Laske kirjastosalin portaat ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen. Minkä nimiset salit on kirjastotalon toisessa kerroksessa?

Kirjastossa on yleensä myös taidenäyttelyitä, mikä näyttely on tällä hetkellä? Onko alhaalla ja ylhäällä sama vai eri näyttely? Onko osastoilla omia näyttelyitä? Selvitä mikä on kuukauden lainatuin teos? Onko selvittäminen edes mahdollista? Selvitä myös kuinka monta kertaa suosikkikirjasi on lainattu Kajaanin Kirjastossa yhteensä. Miksi juuri valitsit tämän kirjan? Mistä se kertoo ja kuka sen on kirjoittanut?

Kirjastosta löytyy myös Valtiontaidetta, mikä on taideteoksen nimi ja missä se on esillä kirjastossa. Ota siitä ja itsestäsi kuva.

Kajaanin kirjastossa on mahdollista lukea vanhoja sanomalehtiä (selvitä miten). Lue sitä Kainuun Sanomien numeroa, joka on ilmestynyt syntymäpäiväsi. Jos olet syntynyt sellaisena päivänä kun lehteä ei ole ilmestynyt, ota edellisen päivän lehti, vastaa myös kysymykseen miksi lehteä ei ole ilmestynyt syntymäpäivänäsi? Poimi yksi artikkeli lehdestä. Miksi juuri valitsit tämän? Mistä artikkeli kertoi? Kuka artikkelin on kirjoittanut?

Merkitse karttaan PK: pääkirjasto

Bonustehtävät

Bonustehtävä 1:

Olet hotellin vastaanotossa. Asiakas tulee kysymään sinulta missä muualla hän voi perheensä kanssa käydä uimassa kuin hotellin altaalla? Anna asiakkaalle selostus paikoista missä hän voi uida talvella ja kesällä. Merkitse karttaan paikat KU (kesäuinti) TU (talviuinti).

Kesäuintipaikkoja pitää löytyä vähintään neljä, talviuinti paikkoja kaksi, joista toinen ulkona. Kerro jokaisesta paikasta vähän. (Vihje!) Jos suosittelet samaa paikkaa molemmilla kerroilla, sinun ei tarvitse määritellä paikkaa kahta kertaa, vain yksi esittelyteksti riittää paikkaa kohden. Toisella kerralla riittää että mainitset ks. kesäuimapaikkojen kohdalta kohteen esittely.

Bonustehtävä 2:

Olet Hotellin vastaanotossa. Asiakas on kova kalastamaan. Esittele asiakkaalle kesä- ja talvikalastusmahdollisuuksia Kajaanissa. Kerro kalastuspaikasta lyhyt kuvaus, kalastustyyli ja hintatietoja. Merkitse karttaan KK/TK (Kesä/Talvi Kalastus)

Vihje! Keskustan ulkopuolella on yksi paikka.

Bonustehtävä 3.

Olet Hotellin vastaanotossa. Asiakas on tullut Helsingistä Kajaaniin töihin ja viipyy maanantaista torstaihin. Hän tekee päivät töitä 8-16, mutta illat hän on vapaalla. Asiakkaalla on tylsää ja hän pyytää sinua keksimään hänelle tekemistä ma, ti ja ke illoiksi. Hinnalla ja tyyllillä ei ole merkitystä. Asiakasta kiinnostaa kaikki. Asiakkaalla on perus ulkoiluvaatetus ja hotellin uima-allasta varten uima-asu mukana. Lisäksi hänellä on normaali business -vaatetus.

Suunnittele asiakkaalle joka illalle erilainen ohjelma sisältäen yksi – kaksi aktiviteettiä ja illallinen jossain Kajaanin ravintolassa/baarissa/pubissa. Käytä hyväksi kulttuurirastien tuomaa tietämystä. Käytä oikeita tapahtumia, aukioloaikoja ja menuja suunnitellaksesi ohjelmaa ja illallista.

Bonus tehtävä sulanmaan aikaan:

Missä olet kun ”olet tässä”. Kuvauta itsesi siellä ja merkitse paikka karttaan. Lisäksi ota selvää missä on Kajaanin frisbee-golf radat.

Bonus tehtävä lumikaudelle:

Missä on yleisiä jäädytettyjä luistinratoja? Merkitse karttaan neljä eri paikkaa.